Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 29 (15652) | 1981 оной февралиин 4, среда | Сэн 2 мүнгэн.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Д. Ш. ЯХУНАЕВТА «РСФСР-эй ИСКУССТВЫН ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГША» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет искусствын талаар габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай гүрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай директор **Яхунаев** Дамдин Шараповичта **«РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша»** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной февралиин 2.

«Дальстальконструкция» трестын барилга-хабсаралгын управлениин 5-дахи разрядай электро-гагнууршан Иван Васильевич Яуров үнгэрhэн табан жэлдэ түрүүшүүлэй зэргэдэ дабшаа юм. Тэрэ КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ габшагай вахтада жагсаад, эршэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. В. Яуров ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

Эдэбхитэйгээр хабаадана

Тоннельнэ 16-дахи отрядай хүдэлмэришэд Байгалай хойто эрьеэр 4 тоннель малтаа юм. Гурбан тоннель малтагдажа байнхай. Дүрбэдэхи тоннель малтаха бэрхэшээлтэй хүдэлмэри түлэг хэмжээндээ ябуулагдажа байна. Энэ отрядай хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа. Хүдэлмэриэй сагта яhала hайн дүн туйлана. Залуу инженер Владимир Михайлович Янковскиин хүтэлбэрилдэг 2-дохи участогай хүдэлмэришэд илангаяа шалгарба. Байгалай эрьеын 2-дохи тоннелиин баруун порталhаа тоннель малтажа байhан проходчигууд халаан бүриингөө даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ.

— Залуу проходчик Анатолий Бычков hайн бэлэдхэлтэй, бэрхэ хүдэлмэришэн, тэрэ хоёрдохи жэлээ бригадые хүтэлбэрилнэ. Ажалайнь эмхидхэл яhала hайн. Халаан бүриингөө даабари үлүүлнэбди, — гэжэ В. М. Янковский хүдэлмэришэ нүхэрөө магтана.

Анатолий Быковэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив hарадаа 40—45 метр тоннель малтажа, даабаряа үлүүлнэ. Эдэнэй малтаhан тоннель соогуур түмэр замай хоёр харгы табигдаха юм. Тиимэhээ Байгалай, Хойто-Муяын тоннельнүүдhээ hураггүй үргэн байха. Иимэ тоннель манай орон дотор түрүүшынхеэ малтагдана. А. Быковэй бригадын коллектив иимэ харюусалгатай участок дээрэ ажаллажа, гүрэнэй даабари амжалтатайгаар дүүргэнэ. 2-дохи тоннелиин баруун порталhаа 500 метр тоннелиин малтагдаhан ушарые hаяшаг 16-дахи отрядай хүдэлмэришэд баяр ёhололой оршон байдалда тэмдэглээ. Сахилгаан хуудаhан гаргагдаа. Эндэ багаханшье hаа, А. Быковэй бригадын коллективэй оруулhан хубита бии.

Анатолий Быковэй даадаг бригада энэ жэлэй түрүүшын хоёр hарын даабари февралиин 23-да дүүргэжэ, партиин XXVI съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахаар эрид шиидэнхэй.

К. ЖАМЬЯНОВ,
манай корр.

ЭБТЭЙ АЖАЛАЙ ҮРЭ

Бэшүүрэй сельпогой 5-дахи магазинай коллектив эрхим ажалаараа суурхаhаар үнинэй. Евдокия Ивановна Павлова тус магазинине даадаг. Тэрэ худалдаа наймаа-ная хүдэлмэридэ ороhоор 20 гаран жэл болобо. Наймаалагшад Полина Викторовна ...анова, Галина Петровна ...анова, Клавдия Павловна ...рельгина гэгшэд тэрээн-тэй суугтаа ажаллана. Тус магазинай коллективтэ ажалай саг үргэлжэ амжалта туйлалаг хадань, «Коммунис ажалай коллективэй» нэрэ зэргэ олгогдоhон, сельпогой, мүн райпотребсоюзай дамжуулгын Улаан туг оло дахин барюулагдаhан байна. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ эд бараа худалдаха түсэбөө 105 процент дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 25 мянган түхэригэй эд бараа. эдеэ хоол хүн зондо худалдаа.

Мүнөө магазиниинь үргэдхэгдэжэ байнхай. Тиигэжэ промышленна эд бараанай, эдеэ хоолой хоёр ондоо таhагуудтай томо магазин болохо юм.

— «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан, хоёр hарын түсэбые съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр дүүргэхэ гэhэн үндэр социалис уялгаяа дүүргэхын тула манай коллектив бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана. Хүн зониие hайнаар хангаха эрхэ байдалнай улам hайжаржа байhаар, — гэжэ магазинине даагша Е. И. Павлова омог баяртайгаар мэдүүлбэ.

С. СТЕПАНОВ.

ХЭЖЭНГЫНХИДЭЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

АЖАЛАА ЭРШЭДҮҮЛҺЭНЭЙ АШААР

Тарялан дээрэхи хүдэлмэриие саг болзор соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тула hайнаар, найдамтайгаар заhабарилагдаhан техникэ хэрэгтэй гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ ааб даа. Яаралтай хүдэлмэриин үедэ трактор гү, али хүдөө ажахын ямар нэгэн машиныш эбдэршэхэдэ,. одоол шахардуу байдал тохёолдодог ха юм. Манайшье ажахыда урдань иимэ ушарнууд али олон үзэгдэhэн байха.

1981 оной хабарай тарилгын хүдэлмэридэ техникээс саг болзортонь, hайн шанартайгаар бэлдэхэ тушаа ноябрь hарын эхеэр хэжэнгынхидэй абаhан социалис уялганууд совхозой механизаторнуудай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, hайшаан дэмжэгдэhэн юм. Тиихэдээ манай механизаторнууд баhал тиимэрхүү социалис уялгануудые абаа hэн. Мүн техникэ заhабарилга дээрэ шалгарhан механизаторнуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, тракторна бригадануудые урмашуулха социалис мүрысөөнэй зохид гурим зохёогдожо, баталагдан абтаа бэлэй.

Техникэ заhабарилгын түрүүшын үдэрhөө механизаторнуудай дунда эршэтэ ажалай мүрысөөн дэлгэрhэн гээшэ. Тэрэнэй ашаар үнгэрhэн үедэ тон ехэ ажал хэгдэбэ. Һүүлэй мэдээгээр совхозой машинно-тракторна мастерскойдо 10 трактор заhабарилагдажа таранхай. Саанаа оройдоол хоёр трактор заhабарилхамнай үлэбэ. Тэдэнээ ойрын үдэрнүүдтэ бэлэн болгохобди.

Тракторнуудые заhабарилха хүдэлмэридэ В. Ф. Шубин, Н. В. Базаров, Д. Ж. Балданов болон бусад онсо шалгарба. Үнинэй механизатор В. Ф. Шубин залуу хүбүүн Александр Пермяковой ДТ-75 түхэлэй хоёр трактор hайнаар заhабарилжа, бэлэн болгоо. Иигэжэ манай дүршэл ехэтэй механизаторнууд тракторнуудаа hайн шанартайгаар заhабарилхаhаа гадна, залуушуулые өөhэдынгөө мэргэжэлдэ hурган хүмүүжүүлнэ. Дүршэл ехэтэй механизатор Н. В. Базаров сэрэгэй албанhаа ерэhэн Пётр Хохоноевые хажуудаа абажа, заhабарилгын ажалтай танилсуулhан байна.

Мүн эндэ ажалладаг гагнууршад А. Амханов, В. Шагдуров, дархан Б. Туруев, зэдээр гагнагша С. Шобоев гэгшэд түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Хужарай тракторна бригадын бригадир В. С. Халхаев трактористнуудтайгаа хамта заhабарилга дээрэ тон сүлөөгүй хүдэлнэ. Партиин гэшүүд А. Ангархаев. В. Хадагаев гэгшэд заhабарилагшадай эгээл hанаха hарбайха хүнүүдынь юм. Тэдэнэр мотоор заhабарилдаг уялгатай.

Тракторнуудай хажуугаар хүдөө ажахын машинанууд бэлдэгдэжэ байна. Мүнөөнэй байдалаар ороhоной сеялкэнүүд заhабарилагдажа дүүргэгдэнхэй. Мүн лэ бүхы 12 культиватор, 80 борной хуу бэлэн болочхой. 4 плуг, 4 БДТ болон бусад жэжэ юумэнүүдые заhабарилхамнай үлэбэ. Эдэ машинануудые заhабарилжа дүүргэхэ гэжэ механизаторнууд Д. Туруев, В. Комиссаров, А. Котовщиков, Н. Шоретов болон бусад схээр оролдоно.

Юрэдөө КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр трактор болон хабарай тарилга дээрэ хэрэглэгдэдэг техникээ бүхыдэнь бэлэн болгохобди. Энэ хадаа манай механизаторнуудай ажалай багахан бэлэг болохо юм. Удаань үбhэ, силос болон ороhо таряа хуряаха техникээ оройтуулангүй заhабарилжа дүүргэхэбди. Бэлэн болоhон техникээ ГОСТ-ын ёhоор хадагалнабди.

Үбэл гээшэ механизаторнуудай hураха, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хаhа мүн. Шэнэ жэлэй гараhанhаа хойшо гурбан үдэр зургаагаад часай хэшээлнүүдые үнгэргэбэбди. Һуралсалда бүхы механизаторнуднай хабаадана. Апрелиин 1-hээ механизаторнуудай шалгалта барижа, шадабаряа тодорхойлуулха юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ, КПСС-эй XXVI съездын болохо жэлдэ хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай баян ургаса абахын түлөө хүн бүхэн харюусалга ехэтэйгээр оролдожо байна.

Г. ШАГЛАЕВ,
Түнхэнэй совхозой ахамад инженер.

ҺУУЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ — ТАСС

ТЕОРИ БОЛОН ПРАКТИКЫН НЭГЭДЭЛ

«КПСС-эй XXV съезд: теори болон практикын нэгэдэл» гэhэн долоодохи суглуулбари хэблэгдэн гараба. Тэрэ КПСС-эй болон Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй статьянууд болон хэлэhэн үгэнүүдhээ бүридүүлэгдээ. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр Коммунис партиин теоретическэ ба практическа хүдэлмэриин гол шэглэлнүүд тэдээн соо найруулагданхай, арбадахи табан жэлые дүүргэхэ, партиин XXVI съездэ бэлдэхэ талаар совет арадай зориг бадаруулма ажал ябуулга харуулагданхай. Суглуулбариин материалнууд дотор уласхоорондын харилсаанай, дэлхэйн революционно хүгжэлтын, мүнөө үеын үзэл сурталай тэмсэлэй гол шухала асуудалнууд гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэнэ.

Политическэ литературын хэблэл тус номые барлан гаргаба.

(ТАСС).

МАЛ АЖАЛ—ГАБШАГАЙ АЖАЛ

ПРОМЫШЛЕННА ҮНДЭҺЭН ДЭЭРЭ

КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө малшадай дунда социалис мүрысөөн улам үргэдэжэ байна. Фермэнүүдэй ажалшад түрүү дүй дүршэл болон промышленна технологи нэбтэрүүлhэнэй үндэhөөр продукци үйлэдбэрилгые улам ехэдхэжэ байнхай. Һү, мяха, үндэгэ, ноохо гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэбүүдые болзорhоонь урид — коммунистнуудай дээдэ хуралдаанай нээгдэтэр дүүргэхэ гэhэн зорилго эдэнэр урдаа табина. Түрүү ажахынуудай дүй дүршэл тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд хөөрэнэ:

КАЛУГА. Малай үүлтэр hайжаруулха талаар В. Цветковой нэрэмжэтэ заводой hаалишад областиингоо малшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ ябана. Эдэнэр үдэр бүри үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 13 килограмм hү hаана.

Ажалаа тодо наринаар эмхидхэhэнэй, тэжээл шадамар hайнаар хэрэглэhэнэй ашаар иимэ амжалта туйлана. Ажахын фермэнүүдтэ үдэрэй гурим наринаар сахигдадаг юм. Һаалишад болон тэжээл зөөдэг механизаторнуудай ажалай түлбэри эсэсэй үрэ дүнгhөө дулдыдадаг байна.

Малай үүлтэр hайжаруулха гүрэнэй заводой фермэнүүдэй ажалшад энэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 5 мянган килограммhаа бага бэшэ hү hааха уялга абанхай.

ОРЕЛ. Гахайнуудые шахан таргалуулха Ливенскэ ажахынууд хоорондын комплексын коллектив габшагай ажалаар шэнэ табан жэлые эхилбэ. Түрүүшын hүрэг гахайнууд мяханай комбинадта эльгээгдээ. Эдэнэй туд бүхэнэй шэгнүүр 105 килограммhаа доошо бэшэ юм.

Энэ шадар эгээл ехэ Ливенскэ тахай шахан таргалуулгын комплекс Орловско болон Хара хүрьhэгүй зонын бусад олон областьнуудай малшадта түрүү дүй дүршэлэй hургуули болобо. Комплексын коллектив продукци гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые КПСС-эй XXVI съездын нээгдэтэр дүүргэхые хараална.

ХМЕЛЬНИЦКИЙ. Каменец-Подольско районой Чапаевай нэрэмжэтэ колхоздо овощ ургуулга промышленна үндэhэ hуури дээрэ табигдаа. Колхоздо hайн бэлшээри бии. Эндэхи малшад дүршэл шадабаряар баян. Тэжээл хадагалха түхеэрэлгэнүүд, мүн тэрэниие буйлуулха цехүүд баригданхай. Комплексын түрүүшын ээлжээн эндэ ашаглалгада оруулагдаба. 8 мянга гаран үхэр мал эндэ харууhалагдадаг. Һайн үүлтэрэй тугал, буруу Молдавиhаа, Хойто-Кавказhаа ишэ асарагдадаг. Хонин үсхэбэрилгын тусхай шэглэлтэй ажахынууд Хмельницкэ областиин хэдэ хэдэн районуудта эмхидхэгдэн байгуулагданхай.

АШХАБАД. Һайн үүлтэрэй эмэ буруу хашарагуудые түлжүүлхэ колхозууд хоорондын ажахы Ташаузска областиин Тахтинска райондо ашаглалгада үгтөө. Энэ хадаа республикын мэргэжүүлэгдэhэн 29-дэхи ажахы болоно. Иимэ ажахынууд hүнэй үүлтэрэй үхэр малай үсхэбэрилэгдэдэг бүхы районуудта байгуулагданхай. Шэмэ ехэтэй үнеэдые hэльбэн шэнэлхэ талаар Туркменидэ ехэ ажал ябуулагдана.

ЧИМКЕНТ. Джетысайска бройлерно шэнэ фабрика Урда-Казахстанда шубуунай мяха үсхэбэрилгые хоёр дахин үргэдхэхэ арга олгохо юм. Тэрэ нормоор хараалагдаhан болзорhоо 20 hараар урид баригдаа. Клеткэнүүдые тааруу зохидоор хэhэнэй ашаар предприятиин түрүүшын ээлжээнэй хүсэн гурбанай нэгэ хубяар дээшэлүүлэгдэhэн байна. Партиин XXVI съездын нээгдэтэр 1 миллион бройлер дэгжээхын тула үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулхаар хараалагдана.

ЧЕРКЕССК. Үхэрэй мяха үйлэдбэрилхэ ажахынууд хоорондын Эркен-Шахарска предприятиин ажалшад нэмэл талмайнууд дээрэ эрэ буруунуудай шэгнүүрые ехээр нэмээнэ. Малнууд хүйтэндэ тэсэмгэй юм. Шахан таргалуулгын үедэ эдэнэй шэгнүүр 400 килограммда хүрэнэ.

Байгша ондо ажахынууд хоорондын предприятида 3500 эрэ бурууну ииимэ аргаар шахан таргалуулагдахаар түсэблэгдэнэ.

ТУЛА. Щекинскэ инкубаторна станци тахяагай дальбараануудые хүнүүдтэ худалдажа эхилбэ. Мяхалиг үүлтэрэй тахяагай дальбараанууд тулынхидта илангаяа үргэнөөр hайшаагдадаг. Эдэниие оройдол хоёр hарын туршада шахан таргалуулдаг байна. Тульска «Птицепром» трестын предприятинууд энэ жэлдэ 2,5 миллион тахяагай дальбараа хүдөөгэй ажалшадта худалдахые түсэблэнэ.

ПОЛТАВА. Шэнэ предприятинуудые барингүй, областиин колхозууд хоорондын холимог тэжээлэй промышленность продукци үйлэдбэрилгэеэ гурбанай нэгэ хубяар дээшэлүүлээ. Хүдэлжэ байгаа предприятинуудта hэльбэн шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ үедэ хүндэ хүшэр ажал хэрэг гүйсэд оньhожоруулагдаа, автомадаар хангагдаа, продукциин ассортимент үргэдхэгдөө. Тиигэжэ үхэр малда, шубуудта үгтэхэ элдэб хуурай холисо гаргагдана. Холимог тэжээл шанаржуулхын тула амидоминеральна нэмэлтэнүүд, микроэлементнүүд, үбhэнэй ба шэлбэhэнэй гурил хэрэглэгдэнэ.

(ТАСС).

КПСС-эй обкомдо ба Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Республикын колхозууд болон совхозуудта мелиоративна системэнүүдые ашаглалгые hайжаруулха хэмжээнүүд тухай

Һүүлэй арбан жэлэй туршада республика доторнай 24,5 мянган гектар уhалагдадаг, 21,5 мянган гектар хатаагдаhан, мүн уhалууритай болгогдоhон 391,4 мянган гектар газар ашаглалгада үгтэhэн байна гэжэ КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. Баригдаhан уhалууриин олохон системэнүүд уhа сасаха «Фрегат», «Волжанка», «Днепр» түхэлэй техникээр, мүнөө үеын гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай юм. Диилэнхи районуудта мелиоративна системэнүүдые ашаглаха тусгаар мэргэжэhэн албанууд байгуулагданхай. Гэбэшье олохон колхоз, совхозуудта мелиораци хэгдэhэн газарынь ашаг үрэ ехэтэйгээр үшөөл ашаглагданагүй, ургаса бага байhаар. Мелиоративна системэнүүдые бариhада гаргашалагдаhан мүнгэ зөөри удаанаар ашаяа харюулна. Уhанайнь шэргэhэнhээ уламжалан иимэ томо системэнүүд болохо Түгнын, Хэрээтын, Киселевой болон бусад газарнууд, мүн иимэрхүү системэнүүдэй дэргэдэ нэмжыhэн газар hүүлэй жэлнүүдтэ уhалагдаагүй.

Олохон районуудтахи уhалууриин системэнүүдэй управленинүүд кадрнуудаар мууса хангагданхай, хэрэгтэй техникэ болон түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаагүй байна.

Районуудтахи хүдөө ажахын управленидэ, диилэнхи колхозууд болон совхозуудта мелиораторай тушаалда дүй дүршэлөөр, шадабаряар бага мэргэжэлтэд томилогдонхой.

Буряадай АССР-эй Госкомсельхозтехникэ уhа сасадаг машинануудые, хүсэтэй бүлүүр агрегадуудые заhабарилха арга шадабаригүй байхаhаа гадна, колхозууд болон совхозуудые, уhанай ажахын эмхинүүдые уhалууриин техникын запас частьнуудаар мууса хангажа, техническэ хангалгын хүдэлмэри ябуулнагүй.

Хүдөө ажахын министерство, Мелиорациин болон уhанай ажахын министерство уhалагдадаг газараа ашаглаха талаар ажахынууд хоорондын хамжаае хүгжөөхөөр үүсхэл, оролдолго гарганагүй. Республика дотор ори ганса болохо Бэшүүрэй райондохи «Полив» гэhэн нэгэдэл кадрнуудаар, хэрэгтэй машинануудаар хангагдаагүй. Системэнүүдые хүдэлгэхэ кадрнуудые бэлдэхэ хүдэлмэри гээгдэлдэ оронхой. Энээнhээ уламжалан шэнээр баригдаhан зарим системэнүүд hанаhанда хүрэмөөр хүдэлгэгдэнэгүй. Мүн уhалагдадаг газарта тариgдаhан овощ, хартаабхын тарилгые заатагүй уhалха асуудал эсэслэн шиидхэгдээгүй. Энэ ушарhаа уhаар бага жэлнүүдтэ эдэ ургамалнуудай ургаса доошолжо, овощ, хартаабха багаар суглуулагдана.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаhан «Мелиоративна системэнүүдые ашаглалга hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэhэн тогтоолнуудые бэелүүлэн, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет **иигэжэ тогтоогоо:**

Республикын Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, Хүдөө ажахын министерство, Гусиноозерскын горком, КПСС-эй райкомууд, райгүйсэдкомууд 1981—1985 онуудта уhанай ажахын ашаглалгын эмхинүүдэй үйлэдбэриин баазануудые түргэн хүгжөөхэ талаар зохихо хэмжээнүүдые абахаар уялгалагдаба.

Иимэ эмхинүүдые мэргэжэл шадабаритай кадрнуудаар бэхижүүлжэ, мелиораци хэгдэhэн газарhаа хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээе дээшэлүүлжэ, энэл газарhаа тогтууритай баян ургаса абахын тула тэдэнэй үүргэ ба харюусалгыень дээшэлүүлхэ болоно.

Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство 1981—1982 онуудта хүдөө ажахын газарнуудые Үдэ, Хэжэнгэ, Бүхэн голнуудай уhаар ундалуулха хүдэлмэри hайжаруулха дурадхалнуудые зохёохоор уялгалагдана.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин-финансова түсэбүүдтэ ажахы доторой мелиоративна системэнүүдые болон гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые ашаглажа, техническэ хангалга хэхэдэ гаргашалагдаха хэрэгтэй мүнгэ зөөриень хараалхаар Хүдөө ажахын министерство уялгалагдаба.

Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство 1980 онhоо эхилжэ шэнээр баригдаhан объектнүүдые районой уhалууриин системэнүүдэй управлениин баланс дээрэ үлөөжэ, колхоз, совхозуудта урид ашаглалгада тушаагдаhан Дэрэстэйн, Гэгээтын, Дабаатын, Добо-Ёнхорой, Хүйтэн-Булагай, Ошурковай, Вахмистровай стационарна, электрын элшэ хүсөөр хүдэлгэгдэдэг бүлүүр станцинуудые 1980—1983 онуудай туршада баланс дээрээ абажа, заhабарилгын болон ашаглалгын гаргашые ажахынуудай мүнгэ зөөреэр харюулха хэрэгтэй. Хүдөө ажахын министерствын болон «Бурятэнерго» управлениин хабаадалгатайгаар 1981—1985 онуудта Дэрэстэйн, Улаан-Сэсэгэй, Шубэгын уhалууриин системэнүүдэй, мүн Чисаанын уhа залаха түхеэрэлгын стационарна дизельнэ бүлүүр станцинуудые электрын элшэ хүсөөр хүдэлгэгдэдэг станцяар hэлгэхэ.

«Бурятэнерго» управлени уhанай ажахынуудай эмхинүүдhээ тогтоогдомол гуримай ёhоор зайн галаар хүдэлгэгдэдэг бүлүүр станцинуудые электрын элшэ хүсөөр хангаха трансформаторна подстанцинуудые абаха ёhотой.

Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, «Бурятводстрой» управлени 1981 оной туршада мелиоративна системэнүүдые заhабаридаг, урдань хүдэлжэ байhан тусгаар мэргэжэhэн участогуудые ПМК-гай бүридэлдэ тааруулжа hэргээн байгуулаад, шэнэ барилгада тэдэниие хабаадуулжа hаатуулхагүй гэжэ уялгалагдаа.

Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, Хүдөө ажахын министерство 1981—1982 онуудта Хориин, Загарайн, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын районуудта ажахын тоосооной районой үйлэдбэриин «Полив» гэhэн нэгэдэлнүүдые, мүн уhа сасадаг «Фрегат», «Днепр» машинануудые тодхожо хүдэлгэхэ тусгаар мэргэжэhэн участогуудые байгуулхаар уялгалагдаа. Тэрэшэлэн тусхай мэргэжэл олгодог hургуулинуудай управленитэй хамта уhа сасадаг машинануудай, бүлүүр станцинуудай машинистнүүдые hурган бэлдэжэ хангахаар уялгалагдаба.

1981 оной нэгэдэхи кварталhаа эхилжэ Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын механическа заводто нүүдэл бүлүүр станцинуудые, уhа сасадаг ДДН-70, ДДА-100 түхэлэй машинануудые заhабарилхаар Госкомсельхозтехникэ уялгалагдаа. Колхоз, совхозуудай уhалууриин бүхы техникые районой нэгэдэлнүүдэй хүсөөр техническэ харууhа хэжэ, «Полив» нэгэдэлые хэрэгтэй запас частьнуудаар, материалнуудаар таhалгаряагүй хангаха болоно.

Хүдөө ажахын министерство, Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд уhалагдадаг газарта хүдөө ажахын ургамалнуудые тариха хүдэлмэриин эмхидхэл hайжаруулжа, энэ талаар дутагдалыень усадхаха, мүн уhалагдадаг бүхы газараа тусгаар мэргэжэhэн звенонуудта даалгаха талаар зохихо хэмжээнүүдые абахаар уялгалагдаба. Тиихэдэ эдэ звенонуудта ажахын тоосооной даабари үгэжэ, мелиораци хэгдэhэн газараа онсо ашагтайгаар хэрэглэhэн хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдые моральна болон материальна талаар урмашуулгые дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн уhалагдадаг газарта хартаабха, овощ үйлэдбэрилгые hайжаруулгада онсо анхарал хандуулхаар уялгалагдаhан байна.

Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, Хүдөө ажахын министерство уhалууриин системэ бэлдэхэ, уhалалгаяа ябуулха, уhалагдадаг газарта хартаабха, овощ ургуулха 1981 оной гол хэмжээнүүдые баталха юм.

Бэшүүрэй, Хёлгын уhалууриин системэнүүдэй, Кабанскын хатаагдаhан, уhалууриин системэнүүдэй дэргэдэхи газарта, мүн хатаагдаhан Молчаново-Гурулевой, Һонгинын, Майлын, Дээдэ-Анзагай газарта тэжээл үйлэдбэрилхэ ажахы хоорондын ба ажахы доторой тусгаар мэргэжэhэн подразделенинүүдые эмхидхэхэ hанамжа дурадхалнуудаа 1981 оной апрелиин 1 болотор оруулхаар Хүдөө ажахын министерствэдэ, Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ даалгагдаа.

Малай комплекснуудые тэжээлээр хангахаар хараалагдаhан мелиоративна системэнүүдэй барилга болон ашаглалгын талаар хэгдэдэг проектнэ хүдэлмэриин hанаhанда хүрэмөөр ябуулагдаагүй байhанда Хүдөө ажахын министерствын, Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствын, КПСС-эй райкомуудай, райгүйсэдкомуудай анхаралые хандуулха шухала.

Малай бүхы комплекснуудай дэргэдэхи мелиораци хэгдэhэн газарай ажахы доторхи уhалууриин, хатаалгын стационарна hубаг, ханаабуудые 1981 онhоо эхилжэ УОС-ой хүсөөр техническэ хангалга хэхэ, мүн 500 гектарhаа үлүү талмайтай уhалагдадаг, хатаагдаhан газарта тусгаар мэргэжэhэн оньhожоруулагдамал звенонуудые байгуулха эрилтэ республикын Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ үгтэбэ.

Малай комплекс, фермэнүүдэй дэргэдэхи мелиораци хэгдэhэн газарые эгээл түрүүлэн ашаглалгада тушаахада гаргашалагдаха гаргашань капитальна hомололгын жэлэй түсэбүүдэй проект соо хараалагдаха байна.

Хүдөө ажахын министерство, Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство уhа сасадаг машинануудай машинистнүүдэй, механизаторнуудай болон уhалагдадаг газарта овощ, хартаабха тариха хүдэлмэридэ хабаадалсаhан бусад хүдэлмэрилэгшэдэй баян ургаса ургуулхадань эсэсэйнь дүнгөөр урмашуулхын тула ажалайнь гол болон нэмэлтэ түлбэриень тодорхойлон зохёожо, колхоз, совхозуудта дурадхахаар уялгалагдаба.

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

УРДАХИ ЗОРИЛГОНУУДАА ТОДОРХОЙЛООД...

Түрэл партимнай ээлжээтэ XXVI съездын нээгдэхэ үдэрэй дүтэлхэ бүри ажалай эршэ улам шангадажа байнхай. Мүнөө үедэ совет арад зон «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектые гүнзэгыгөөр шудална.

Манай «Жилгражданстрой» трестын ажалша коллектив бүхэнэй гэшүүд «Гол шэглэлнүүдые...» гүнзэгыгөөр шудалха зуураа, арбадахи табан жэлдэ хэhэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые хаража үзөөд, барилгын үйлэдбэриие саашадань улам хүгжөөхэ, hайжаруулха талаар үнэтэ дурадхалнуудые оруулна. Үнгэрhэн хугасаада хэhэн хүдэлмэримнайшье ехэ. Барилгын эмхинүүд дүн хамта 58 миллион түхэритэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэбэ. Энэ үе соо манай барилгашад 83 миллион түхэригэй гол фондонуудые ашаглалгада оруулаа. Ашаглалгада орохон томо барилгануудай тоодо гадар трикотаж хубсаhанай фабрика, Загорскын ханын материалнуудай, «Бурятферммаш» заводууд, 300 хүнэй эмшэлүүлхэ городской больница, 1176 hууритай hургуули, хүүгэдэй 5 сад-ясли оролсоно. Тэрэнэй хажуугаар трестын барилгашад дүн хамта 165 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулжа, табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие 102,4 процент дүүргэбэ. Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ халаан соо 100 тонно сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ хүсэтэй городой hүнэй завод ашаглалгада тушаагдаа. Тиихэдэ республикын нийслэлэй Советскэ райондо үдэр соо 750 хүниие аргалха поликлиникын барилга дүүргэгдэбэ.

1980 оной, мүн арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бүхыдэнь амжалтатайгаар дүүргэхын, КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн трестын үйлэдбэриин участок бүхэндэ үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Энэ мүрысөөнэй охин соо ажалай шэнэ амжалтанууд түйлагдаа. Барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин Л. Н. Кузнецова, М. Н. Хлыстова, М. Ф. Гребенщиков, 4-дэхи СМУ-гай В. А. Находкин, А. Ф. Потанин, 5-дахи СМУ-гай Н. Г. Трофимов, Н. Н. Смирнов, нүүдэл-оньhожоруулагдамал 162-дохи колоннын В. И. Неревозников, И. К. Заиграева гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь холо урид дүүргэhэн жэшээтэй.

Партиин эгээл дээдын хуралдаае нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон В. А. Находкин, А. Ф. Потанин гэгшэдэй даадаг бригаданууд «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула мүрысөөндэ оролсоод, бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлнэ. Тиихэдэ трестын барилгашадай 33 бригадын коллективүүд арга боломжонуудаа хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаhан байна.

Гэхэтэй хамта манай трестын коллектив бүхыдөө гүрэнэй түсэб дүүргэнгүй үлэбэ. Эндэ олон шалтагаан бии. Тиимэhээ бидэнэр дутуу дунданууддаа усадхахын тула саг үргэлжэ хэмжээнүүдые абажа байдагбди. Теэд манhаа дулдыдаагүй шалтагууд мүн лэ олон гэжэ тэмдэглэлтэй. Түсэблэлгэ хадаа манай хангалтагүй хүдэлмэриин гол шалтагаан болоно. Түсэб табихадаа, бидэнэр нэн түрүүн капитальна барилгын ашаг үрэ тухайда hаналаа табиха ёhотойбди. Гэбэшье мүнөө үедэ барилгада үгтэhэн мүнгэ зөөри, үйлэдбэриин хүсэнүүд олон объектнүүдтэ хубаагдана. Тиимэhээ барилгамнай унжагайрна гээшэ. Жэшээлхэдэ, 1980 оной түсэбөөр хараалагдаhан шэнэ 22 барилгын 9-ниинь 5 мянганhаа 100 мянган түхэриг хүрэтэр сэнтэй байгаа. Иигээд ерэхэдэнь барилгын объект бүхэндэ дунда зэргээр 14 хүдэлмэришэн ажаллаhан байна.

Мүнөө үедэ табигдаhан барилгын титул барилгые хэрэгтэй материалнуудаар гүйсэд hайнаар хангаха эрхэ байдал үшөөл олгоногүй. Юуб гэхэдэ, энэ титулай ёhоор, нэгэл жэлэй барилгада хэрэгтэй материалнууд, мүнгэ зөөри hомологдоно. Энээнhээ уламжалан барилгашад ерэхэ жэлдэ хэды мүнгэн барилгада hомологдохоб гэжэ мэдэдэггүй. Ушар иимэhээ барилгын түсэб холын хараатайгаар табиха аргагүй байна. Тиимэhээ жэл жэлээр бэшэ, харин барилгын бүхы хугасаада титул табиха ёhотойбди гэжэ hанагдана.

Гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтэ материально-техническэ хангалгаhаа ехээр дулдыдадаг юм. Үнгэрhэн жэлдэ барилгын материалнууд ехээр дуталдажа, трест доторнай 5 мянга гаран хүнэй нэгэ үдэр соо хүдэлхэ саг миин гээгдэhэн байна. Тиимэhээ олон объектнүүд саг соогоо ашаглагдаагүй юм. Жэшээнь, хиришисын саг соогоо асарагдаагүй байhанhаа боложо 120 квартиратай гэрэй барилга болзорhоо хахад жэлээр хожомоор дүүргэгдэhэн.

«Бурятжелезобетон» нэгэдэлэй филиалнууд манай захил сагтаа үргэлжэ дүүргэнэгүй. Жэшээнь, тэдэнэр hүүлэй жэл манай трестдэ үгтэхэ хабсаргагдамал түмэр-бетонной дүрбэнэй гурбан хубиень эльгээгээ, тэрэ тоодо «ИНС-04» түхэлэй хэрэгсэлнүүдээр оройлоод 20 процент хангагабди. Ушар иимэhээ хэрэгтэй механизмуудтай, дүршэлтэй, шадабаритай хабсаргалшадтай байhаншье, 8-най орондо оройлоод хоёр «объектдэ» хабсаралгын хүдэлмэри хэhэн байнабди. Иланга 4-дэхи барилга-хабсаралгын управлениинхид гол түлэб «ИИС-01» түхэлэй каркасуудые хабсаргадаг юм. Тэдэ барилгын материалнууд саг ургаажа дутаалдана.

Объектнүүдые барилга, тэрэниие саг соонь ашаглалгада оруулхада гэнгодрядчик болон субподрядчикууд хоорондоо hайн холбоотой ажалладаг. Мүнөө үедэ тэдэнэй хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдээгүй. Мүрысөөнэй хэлсээ баталалгада захил хэгшэд хабаадаха ёhотой гэжэ hанагдана. Тиихэдэ бидэнэр гараха, хамтын хүсөөр шиидхэхэ аргатай болохо байнабди. Тэдэ мүнөөдэрэй байдалые абажа харахада, барилгашад болон захил хэгшэдэй хоорондо hайн харилсаа байдаггүй.

Манай трест гол түлэб Улаан-Үдын горгүйсэдкомой дэргэдэхи барилгын управлениhээ захил абадаг юм. Гэбэшье тэрэ управлени техническэ документацинуудые саг соогоо үгэдэггүй. Тиимэhээ барилга-хабсаралгын хүдэлмэрине hаатуулна. Барилгын проектно-сметнэ документацинууд ехэ хубилалтада орожо байдаг. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ хүн зониие халуун, хүйтэн уhаар хангалгын системнүүдые барилгын проектнэ документаци 1979 — 1980 онуудта 15 дахин, гостиницын документаци—9, поликлиникын—5 дахин хубилагдажа, ажалиемнай ихэд hаатуулаа hэн.

КПСС-эй Центральна Комитедэй проект дотор капитальна барилгые үндэhөөрнь hайжаруулха, капитальна hомолголгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Тиимэhээ манай трестын коллектив партиин табиhан эрилтэнүүдэй ёhоор үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудаа, урдахи зорилгонуудаа тодорхойлоо.

Партиин табиhан асари ехэ зорилгонуудые сүм бэелүүлхын тула бидэнэр нэн түрүүн барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээе ниилээд үргэдхэхэ, гол фондонуудые ашаглалгада оруулха ёhотойбди. Тиимэhээ мүнөө үедэ трестын захиргаан, партиина организаци барилгашадай ажалай журам hайжаруулха, үйлэдбэридэ түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхэ талаар комплексно хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ. Тиигэжэ 4-дэхи СМУ-гай нэгэ наряадаар хүдэлдэг В. А. Находкиной даадаг бригадын коллективэй түрүү дүй дүршэл олондо тараагдана.

Иигэжэ манай барилгашад үнгэрhэн табан жэлдэ үйлэдбэридэ байhан дутуу дундануудые элирүүлжэ, тэдэниие усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүдые абаад, КПСС-эй XXVI съездые ажалай бэлэгүүдтэйгээр угтахые эрмэлзэнэ.

А. КЛИМОВ,
«Бурятжилгражданстрой» трестын начальник.

Зураглал

ҮБГЭН ХОНИШОНОЙ ҮЛЬГЭР ЖЭШЭЭ

Жара наhанай хярада дүтэлhэн Дылык Сахаевич Содномов үбгэжөөл хорин дүрбэн жэлдэ хонин ажалтай хуби заяагаа холбонхой юм.

Энэ хугасаа соо тэрэ нарай хурьга, түлгэ, эхэ хони харууhалжа, өөрын онол аргатай, баян дүршэлтэй болоо, хонин ажалай «нюусые» hайса мэдэжэ абаа.

Мүнөө Буда-Ханда hамгантаяа 580 hубай хонидые харууhалжа байха зуураа, Дылык Сахаевич совхозой залуу хонишодто саг үргэлжэ туhаламжа үзүүлжэ, хэрэгтэй сагтань заабари зүбшөөл үгэжэ байдаг «эрдэмтэй» хонишон боложо суурханхай.

—Жэлэй ямар сагтань Хуурайн-Эхинэй бэлшээриие хэрэглэжэ болохоб, — гэhэн асуудалаар залуу хонишон коммунист Ринчин Гармаев тэрээндэ хандажа, дүүрэн заабари абаhаниинь hананаб.

Гүнзэгы бодолтой, энэрхы hайхан сэдьхэлтэй, сагаан hанаатай, гэхэ зуура өөртөө эрилтэ ехэтэй хүн. Нүхэдтөө туhалхал гэжэ оролдожо ябадаг hайн сэдьхэлтэй, урагшаа hанаатай энэ нүхэрые анаагайхнд барандаа хүндэлдэг.

Үбгэжөөлые хонишон болыт гэжэ хэншье баалаа баадхаагүй юм. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсажа, Октябриин үлгы — Ленинградые хамгаалалсаад, гэр бүлэдөө амиды мэндэ бусажа ерэhээр, совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ «хониндо намайе ябуулагты» гэжэ өөрынгөө дураар, зүрхэнэй урялгаар дурадхаа hэн. Тэрэ үүсхэлыень дары дэмжээ бэлэй.

Ажалша малша буряадай хүбүүн — тэрэ гэhээр мүнөө үбгэжөөл болотороо хонишоноор ажаллана, үшөөшье дадаhан энэ хонидоо орхихо дурагүй ябажа байдаг.

— Совхозоймнай түрүүшүүлэй нэгэн, альган дээрээ урдаа бариха хүмнай гээшэ, — гэжэ тэрэниие ахамад зоотехник Ринчин Галсанович Галсанов маанарта магтаа бэлэй. Тэрэнэй үгэнүүдые ургэлжэлүүлэн, профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ Валерий Александрович Ильин:—Одоол Дылык Сахаевичые алишье тээшээ тэгшэ гартай хүн гэхэдэ ямаршье алдуугүй, — гээд нэмэжэ хөөрөө hэн.

Тиин тэрэмнай түмэршэ, модошо дархан угтай байгаа. Тиимэhээ тэдэнэй хонидой хорёо уран дарханай гараар заhабарилагдаhан, баригдаhан гэжэ мэдэхээр, нюдэндэ hайханаар харагдадаг ааб даа.

Набша намаанай шарлажа захалхаhаа эхилээд, түрүү хонишон байрануудаа нарин нягтаар заhабарилжа, үбэлжэлгэдэ бэлэн болгоо. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие шалгажа үзөөд, hайн сэгнэлтэ үгөө hэн.

Отарынгаа газаа үшөө үни хада үбhэ, hолоомо, зелёнкоёо үбэлдөө дүүрэн хүрэхөөр зөөжэ асараад, зохидоор hүрилөөд байдаг. Мүн хохир обоологдонхой харагдаха, хамаг юумэнь барандаа бэлэн.

Зургаан зуугаад шахуу хонидой хобто хобоонууд соохи талха тариянай зүйлэй тэжээл эдижэ байхадань тогтожо, хажуудань hонирхонгүй гарахын аргагүй. Дүн сагаан хөөбэр ноohотой хонидынь жэгдэ барандаа тобир тарган, жэмэр жэмэр уралнуудаа хүдэлгэжэ, маанад тээшэ хараха сүлөөгүй эдеэлнэд.

Набша ногооной hаяхан лэ ургажа байхада, нуга газарнуудаар бэлшээжэ, тэрэ хонидтоо түрүүшын тамир тэнхээ оруулдаг.

— Юундэб гэхэдэ, эртын ногооной шанарынь эхын hүндэл адли шэг шэмэтэй байдаг юм. — гээд, Дылык Сахаевич нүхэдтөө хөөрэдэг.

Гансашье энэ бэшэ ааб даа. Зунай үедэ зуhаланайнгаа байрые хэды-хэды дахин hэлгэжэ, бэлшээри hайнтай газарые шэлэжэ, hүрэгөө адуулдаг заншалтай болонхой. Хуряалгын хүдэлмэриин дүүрэхэтэй сасуу тэрэ поли дээрэ адуулжа, талха тариянай гү, али хэнзэ ногооной узуур дээгүүр бэлшээжэ, хонидой хүсэ тамирыень улам дээшэлүүлхын тула хамсыгаа шуужа оролсодог.

Хонидые үсхэбэрилхэ, харууhалха хэрэгтэ хаа-ла унтаха нойргүйшье оролдоhоной ашаар тэрэ жэл бүри жэшээтэ ажалаараа шалгаржа ябаа. Үнгэрэгшэ табан жэлэй түсэбые нэрэтэй солотойгоор дүүргээ, түгэсхэхы жэлдэнь түрүү хонишон дунда зэргээр толгой бүриhөө гурбан килограмм хахад ноohо хайшалжа тушааагаа.

— Үбгэрөөб гэхэгүй, үшөөл хонидые харууhалхаар хөөрэдэг. Ашанар, зээнэрээ харууhалха сагнай тулаа гэхэдэшни, шэхэндээшье шэбэнүүлхэ, дуулахашье дурагүй байдаг, — гээд тэрэнэй наhанайнь нүхэр Буда-Ханда Баяртуева согтой хүхюунээр хөөрэдэг.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрhөө эхилээд, эбтэй эстэй энэ бүлынхид үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябанад.

Хуурайн Эхиндэ байрладаг Анаагай совхозой нэгэдэхи отделениин түрүү хонишон Дылык Сахаевич Содномовой эхэ, эсэгэньшье түрэл энэ нютагтаа олон жэлдэ мал ажалтай хуби заяагаа холбоhон байгаа. Мүн энэ бүлын үхибүүдшье хонишон болохонь үглоо мүнөө. Амарха сагтаа ерэжэ, саг үргэлжэ түрэлхидтөө тэдэнэр туhалалсажа байдаг ха юм.

Хонишон Д. С. Содномов алдарта партиингаа ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ малшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, байгша ондо хонин бүриhөө гурбан килограмм хахад ноohо хайшалха, тобир тарганаар нэгэшье гарзагүйгөөр ногоон дээрэ гаргахаар зоригжонхой ажаллажа байна.

Л. РИНЧИНО.

ВДНХ-да ОШОhОН МАЛШАН

Хотогор hайхан Хоймортo оршодог «Восточные Саяны» колхозой Хуурай-hубагай отделениин фермэдэ Дулма Сундуевна Будаева 38 жэлэй туршада малшанаар ажаллажа, гансашье колхоз соогоо бэшэ, харин Түнхэнэйнгөө район дотор суута гараhаар үнинэй. Дулмын бага ябахада тэрэнэй эгэшэ Дари hаалишанаар хүдэлдэг hэн. Дүү басаганиинь эгэшээ дахажа үдэр бүри фермэдэ ошолсодог, тугалнуудые харууhалалсадаг, наг шэбхэ гаргалсадаг байhан юм. Тэрэ фермэ дээрэхи hаалишад заахан басаганай үнеэ hаажа hуухые хараад, ямар шадамар бэрхэ, түргэн үри гээшэб гэжэ магтадаг, hаалишан болохо ёhотой гэлсэдэг hэн.

Дулмын 14 наhатай болоод ябахада, ахалагша hаалишан «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Намжил Дашеевна (мүнөө пенсидэ) тэрэниие тугалшан боло гэжэ дурадхаа бэлэй. Багаhаа мал ажалай амтые таниhан Дулма аха хүнэй үгые дуулажа, тугалшан болоо бэлэй.

— Түрүүшээр ажалынь хүндэ, шадалыншье бага байгаа. Үдэр, hарануудай үнгэрхэ тума дүршэлтэй боложо, хамта хүдэлдэг нүхэдhөө дутахаяа болиhон юм, —гээд, тэрэнэй эгэшэ Дари Сундуевна мүнөө омогорхон хөөрэдэг.

Хоер гурбан жэлдэ тугалшанаар ажаллаад байтарнь, тэрээндэ буруунуудые даалгаба. Удангүй hаалишанаар томилбо.

Мүнөө Дулма Сундуевна 20 үнеэдые hаана. Тэдэнэйнь хахадhаа олонхинь залуу үнеэд юм. Тэдэнь январь hараhаа тугаллажа захалба.

Суута hаалишан арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэжэ, 1898 центнер hү гүрэндэ тушаагаа. Тиин арбадахи табан жэлэй түрүүшүүлтэй хамта байгша оной январь hарада Москва ошожо, СССР-эй ВДНХ-да хабаадалсаба. Дулма Сундуевна Будаеватай хамта табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн hаалишад Аграфена Петровна Шехина, Роза Ильинична Халтанова, хонишон Дмитрий Пурбоевич Леонтьев, механизатор Сырен Шойжипович Озбонов гэгшэд ошолсоо.

Олон жэлэй туршада эрхим hайнаар ажаллаhанайнгаа түлөө Дулма Сундуевна Ажалай Улаан Тугай орденоор ба «Шэн габьяата ажалай түлөө В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо» гэhэн медаляар шагнагдаhан.

Партиингаа XXVI съездые ажалай амжалтануудаар угтахын тула бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, суута hаалишан hү hаалияа үдэр бүри дээшэлүүлжэ байна.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Казахай ССР. «Узеньнефть» гэжэ управлениин оператор Акжан Кадимова эрмэлзэл түгэс, эршэтэ ажалайнгаа түлөө Эхэ оронойнгоо үндэр хайрада — Ажалай Алдар Солын III шатын ордендо хүртэhэн юм.

Мангышлак гэжэ хахад арал дээрэхи нефтиин баялигуудые ашаглалгын эхилхэдэ, Бүхэсоюзна габшагай барилгада комсомолой путевкоор ерэhэн Акжан мүнөө коммунист болонхой. Юрын хүдэлмэришэнөөр эндэ ажалайнгаа намтар эхилhэн залуу басаган мүнөө дүй дүршэлтэй оператор болонхой. Тэрэнэй хүдэлдэг комсомол-залуушуулай бригада «Узеньнефть» гэжэ управлени соогоо түрүү зэргэдэ дабшадаг. hаяхана Акжан Кадимова КПСС-эй XXVI съездын делегадаар hунгагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Кадимова (дундань) хани басагадтаяа.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

СЪЕЗДДЭ ЗАЛУУШУУЛАЙ БЭЛЭГ

ЛЕНИНГРАД. «Невский завод» гэжэ нэгэдэлhээ «онсо зорилготой ашаа» hаяхан Тюмениин областьдо эльгээгдэhэн байна. Энэнь хүсэ ехэтэй компрессор болоно. Нижневартовска газ болбосоруулха заводто зорюулжа, предприятиин залуушуул хараалагдаhан болзорhоо хоёр hараар урид тэрэниие түлбэригүйгөөр бүтээгээ юм. «Түрэл партиингаа XXVI съездэ комсомолшуудай бэлэг» гэhэн гаршаг машинада бэхилэгдэнхэй.

Залуушуулай тус агрегадые бүтээхэ үедэ техническэ мэргэжэл шадабаринь туршагдаhан байна.

Нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд компрессорые бүтээхэ үедөө Нижневартовска заводой хүбүүд, басагадтай ажалай харилсаа тогтоожо, тэдэ машиные болзорhоонь урид ашаглалгада оруулха уялга абаа юм.

КУБАНЬ: ПОЛИДО ГАРАХЫНГАА УРДА ТЭЭ

КРАСНОДАР. Кубаниин ажахынууд техникэ хабарай тарилгада бэлэн болгобо. Тарилгын 3 мянга шахуу комплекс хизаарай колхоз, совхозуудта хабарай тарилга хэхэ байна. Хоёр халаанда хүдэлхэ трактористнууд ба сеялкэшэд шэлэжэ олдоо.

Нёдондо жэлтэй сасуулхада энэ хабартаа хоёр дахин ехэ хэмжээнэй газар хахалагдаха болоно. Намартаа хура бороотой байhанhаа боложо, ехэ талмайда намарай паар хахалагдаhан байгаа. Тэрэниие борнойлжо жэгдэлхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэриие гол түлэб hүниин сагта хэхые хараална. Тарилгые тааруу зохид болзорто үнгэргэхын тула ажахынуудай болон «Сельхозтехникын» диспетчерскэ албан тарилгын агрегадуудые хангалгада hайнаар бэлдэбэ. Түлишөөр хангаха нүүдэл агрегадууд болон заhабарилгын мастерскойнууд гуримшуулагдаа. Мастернууд-заhабарилагшад курсануудта hуралсажа, ажахыда бии болоhон шэнэ техникэтэй танилсаhан байна.

400 мянга шахуу гектар талмайда саахарай свекло, наран сэсэг, кукуруза индустриальна аргаар тарижа ургуулхые хараална. Энэнь нёдондонойхиhоо хоёр дахин ехэ болоно. Звеное даагшад болон тарилгын комплекснуудай гэшүүд энэ технологиие шудалаа, үндэр баян ургаса хуряадаг шадабаритадай дүй дүршэлтэй танилсаа юм. Тариалангай хойноhоо харууhалхын тула элбэг хүрэхэ гербицид асарагдаа.

Таряашад хабарай тарилгые февралиин дулаан үдэрнүүдтэ эхилдэг гуримтай. 150 мянга гаран гектарта эртын орооhото ба орооhото-бобово ургамалнууд таригдаха байна. КПСС-эй XXVI съездын жэлдэ хизаарай таряашад үндэр баян ургаса ургуулжа, Эхэ орондоо бэлэглэхые хараална.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАТ

ТОРГОН УРАСХАЛАЙ ЭХИН ДЭЭРЭ

«Ангар...» Хорин сагаан булагhаа эхитэй, хоёр зуун хобоо соргоор холбоотой урасхал. Уужам хара уута-нүхэн соо унжалдан хэбтэhэн хүбэн хүхэ дуhалнууд хүдэлэн доhолон байгаа «хүhөө шулуунууд» руу hорогдон ороходоо, нүгөө талаhаань hэрхигэр нимгэн hэмжэн урасхал болоод, hайлан гаража, мүлигэр набтархан табсан дээгүүр эбхэрэн унаха юм. Бахархан харажал байхаар... Тиигээд тэрэ урасхалынь бутаран тараажа, hүүлэй hүүлдэ утa нарихан утаhанууд болон ээрсэгтэ орожо, орёогдомсооро, баhал томо уута хайрсагта орожо, нэхэлгын цехтэ хүргэгдэнэ. Аржагархан хээтэй «Ангар» сэмбэ 3600 эрэгтэй, эмэгтэйшүүлэй гар, машина, цех дамжан иигэжэ алтан дэлхэй дээрэ «мүндэлдэг» юм.

Улаан-Үдын комбинадай сэмбэшэд арбадахи табан жэл соо 9 мянга үлүүтэй километр гэхэ гү, али СССР ороной зүүн захa хизаарhаа баруун заха хүрэтэр дэлгээhээ хүрэхэ—иимэ ута хэмжээнэй «урасхал» гаргажа шадаhан байна. Нилээд ехэ ажалай үрэ дүн! Мүнгэн дээрэ абажа үзэбэл, 2 миллиард 131 миллион түхэригэй продукци худалдаа. Энэ комбинадайхид 1976 онhоо эхилээд, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совед эй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугые хэндэшье дамжуулжа үгэнгүй, жэл бүри батаар бариад лэ байдаг. Табан жэлэй түсэбые 1980 оной декабриин 16-да дүүргээ. Энээнэй эсэстэ бүхы Российн Федерациин оршомдо омогорхолынь боложо шадаhан байха юм. Колхоз, совхозуудай хонин hүрэгэй хөөбэр ноohон, янза бүриин — нимгэн, шэнгэншье, дулаан, зузааншье драп сэмбэ болон, хизаарhaa хизаар хүрэтэр алдаршан, хүн зониие гайхуулжа байнал.

Энэ «урасхалай» эхин дээрэ 1953 онhоо байhан Клавдия Павловна Альцман гушаад жэл соо гурба мянгаад хүнтэй ами нэгэн хамта ажаллаhан, хамта ургаhан, хамта баяр голхоролоо хубаалдаhан байна. Энэ үйлэдбэринь жэжэхэн фабрика байhанаа гүйсэд оньhожоруулагдамал томо, мүнөөнэй түхэлэй комбинат болотороо ургаа. «Ами наhанаймни зорилго—ажал, гэр гуламтамни комбинат болонхой юм»,—гэжэ нүхэр Альцман хэнэйшье асуухада харюусадаг.

Красноярска хизаарай Ермаковско районой Жиблахты гэжэ, Шушенскhаа 25 километрэй хараанда оршодог тосхондо түрэhөөрөө тэрэ омогорходог. Юундэб гэхэдэ, районойнь мүнөөнэй центр Ермаковск тосхондо Ленин багша залуудаа, сүлэлгэдэ байхадаа ерэhэн юм. Владимир Ильичтэй тиихэдэ уулзаhан хүнүүд тэрэнэй hүбэлгэн хурса ухаан, ажалша мэргэн абьяас тухай аманhаа унгаангүй хөөрэлдэдэг, ажалша хүн ажалаараа алдаршаха, жаргаха юм гэлсэдэг болоhон гэхэ. Түмэршэ дархан, Павел Васильев гү, али тэрэнэй үхин Клавада тэрэ гайхамшаг үгэ домогууд гүн ехэ нүлөө үзүүлhэн байгаа.

Басаган Клавань дунда hургуули дүүргэмсээрээ бүхы Жиблахтыда түрүүлжэ, дээдэ hургуулида ороо hэн. «Басагамнай бэрхэш. Ажаллахаhаан урид мэргэжэхэ ёhотой юм даа»,—гээд эсэгэнь Павел Фёдорович, эхэнь—таряашан Христина Яковлевна хоёр омогорхожо ханаагүй hэн. „Зүгөөр Клава эдирхэншье ябахадаа эдирхэг зан гаргажа, эхэнэрнүүдэй бэшэ, харин эрэшүүлэй шудалдаг мэргэжэл—холын тамаралгын кораблиин капитан болохо хүсэл гаргажа, урид Одессэ хото ошожо туршаад, юумэнэй бүтэхэгүй хада, Иваново хото ошожо, текстильнэ институтда ороhон юм. Энэньшье бэлэн амарханаар бүтээгүй hэн. Одессэ, Киевээр тойролдоhоор олон хоногоо hалгаhан байбашье, институдай ректор Городецкиин hайниие ашаглажа, орожо шадаhан гэхэ. «Хэшээл, лекцинүүд эхилhээр бүхэли hара болоод байна ха юм... Таанадые хайшан гээд, институтда абаха ёhотой юм!» гэжэ ректорэй абаhаар гайхан татагалзахада:

—Хайрлыт, хэшээгыт... Мүнгэмнай дууhашоо ха юм. Нэгэ арга оложо үзыт даа,— гэжэ нүхэртөө Клавын hалан hандангүй гуйхадань, «hайнаар hуража шадаха гүт!» гэhэн асуудалтайгаар шангахан шалгалта барюулаад, hүүлэй hүүлдэ абаhан гэхэ.

Клавдия Васильевна (мүнөө нүхэрэйнгөө нэрээр Альцман) ректорэй найдабариие харюулан, эрхимээршье hураба, партиин гэшүүндэ абтаба. Текстильнэ промышленностиин инженер-механигай үнэмшэлгэтэйгөөр сэбдэг сэнхир Сибирь нютагта — Улаан-Үдын сэмбын фабрикада анха түрүүшын инженер болон хүдэлхэеэ, ажаллаха гэhэн ами наhанайнгаа зорилго бэелүүлхэеэ ерэбэ. Тэрэ үедэ японо, немец... янза бүриин ээрэлгэ нэхэлгын элдэб машинанууд эндэ-тэндэ тодхоотой, эбдэржэ бутархадань hэлгэхэ hэдхэхэ частиншье олдохогүй, гэр байшангын харанхы, үйтэн, юрэдөө, нилээд хүшэр байба. Залуухан механик Клавдия тоhо тоорог шэнгэhэн елэн хара үмдэ, телогрейкэ үмдэhэн юумэн мойл харахан нюдэнhөө монсогорхон субадшье мухарюулhан байха даа. Тэд ажалша нэтэрүү гээшэнь аргагүй hэн: машина станогуудаа маша оролдосотойгоор носон заhабаридаг, техник-эрэшүүлhээшье дутуугүй тэсэбэритэйгээр хүдэлдэг байhан ха. «Тиихэ үедэ уйлаха, дуулахашье сагууд болодог hэн даа.., Тиигэжэл эхилхэдэ hайн. hайгайржа, ехэрхэжэ ябахагүйш»,—гэжэ мүнөө Клавдия Павловна энээбхилэн дурсадаг.

Тиигээд шуналтай шударгыгаар хүдэлжэ, тэрэ ахамад механик боложо дэбжүүлэгдээд, дараань 1953 ондо фабрикынгаа директорээр томилогдоhон юм. Ажал уялгань хүнгэрөө гү? Үгы, бүрил хүндэрөө. Өөрөө механик хүн хадаа гэхэ юм гү—нэн түрүүн машинануудаа шэнэлхэ, hэлгэхэ, үйлэдбэриин байрануудые үргэдхэхэ—юрэдөө, бүтээмжэ ехэтэйгээр хүдэлхын тула үйлэдбэри дээрэ таатай зохид эрхэ байдал бии болгохын хойноhоо түрүүшын үдэрhөө эхилээд лэ, коммунистнуудтаа түшэглэн, түсэблэжэ, оролдожо захалаа hэн. Япон машиныи заhархыень заhажа, угыень утильда тушаалгаба. Хэhэг шэнэ машина асаруулжа тодхуулба.

—«Оро ороhоор лэ сохом лэ 15 жэл урид хараатайгаар ажаглажа, эсэшэ сүсэшагүйгөөр оролдожо эхилхэдэнь, Клавдия Павловнае ехэ hайшаагаа, хөөршөөгөө болэйбди... Тиигээд Улаан-Удынгөө «шүүрэ соо» удаан болохо дурагүй, ондо ондоо иимэ фабрикануудые орон дотороо ябажа хараба. Сэбдэг хүйтэн Сибирьтэ hэн хойноо сэмбэ нэхэлгээр лэ мэргэжэхэ тухай hанамжалба. «Сүлөөтэ ажал» гэжэ Москвагай, баhа Купавинай нарин сэмбын фабрикануудые өөрөө ошожо хараhан, шэжэлhэн байхаhаа гадна мэргэжэлтэнүүдые тиишэ ходо эльгээдэг, тиигээд бусажа ерээд, үзэhэн хараhанаа үльгэрлэн хөөрэжэ, ухаан сэдьхэлыемнай хүлгүүлдэг hэн. Тиигэжэ hайн шанартай, олон янза түхэлэй сэмбэ гаргадаг болоhон, дээрэ нэрлэгдэhэн түбэй түрүү үйлэдбэринүүдые ахижа гарhан байнабди,—гэжэ мүнөө фабрикын директорэй орлогшо Александр Михайлович Шалобало омогорхон хөөрэнэ.

Клавдия Павловна үйлэдбэри дээрэ хаана ямар дутагдал байнаб—тэрээн тэрэш зоримгойгоор сэхэ ошодог, ушар шалтагааниень ухашалан элирүүлдэг. Байб «Тоосолдоё, хөөрэлдэе. Эсэргүүсэ—хамагүй. Тоосолдоон соохоо тоб гэмэ шиидхэбэри гараха байха»—гэжэ директор алишье эрэшүүлтэй эрэлхэгээр хөөрэлдэдэг, үнэн, худалай үндэhэ илгажа шададаг hэн.

«Директорэй ажалай ехэшье hаа, хүсэ бүрин бэеэ даажа хүдэлжэ эхилээ hэм. Хүн зондо ходол хэрэгтэй байхаш. Зүбшэлдэжэ хэш ходо. Мүнгэ зөөри— шиниин мэдэлдэ. Ухаанайнгаа хүрэхысэ ударида, хүдэлэ. Зохид шэнги. Зүгөөр хүн зоноо бү hүрэдүүлэ, доро бү унуула гэжэ тиихэдэ ехэ hанаа hэм,—гээд, Клавдия Павловна мүнөөшье хэлэхэ дуратай юм.

Гэбэшье ажал дээрээ дутуу дундануудые гаража ерэбэл, эбсэшэгүй эрид, шиидэмгээр сэхэ руунь сэхэ ородог, амар амгалан байжа шадахагүй хүн. Ехэл сагаан мүртэй, сагаан hанаатай хүн юм. Энэнь нэн түрүүн болбосорол, ухаанай хүсэн гээд нүхэдынь магтан хэлсэдэг. Клавдия Павловна хэхэ гэhэнээ хэлсэhэн ёhоороо хэрэг дээрэнь хүсэлдүүлээ hааш— энеэхэ, баярлаха. Хэзээ нэгэтэ тоосолдоhон ябадал тоохо манан мэтэ тогтон торонгүй мартагдаhан байха. Жэжэ юумэн дээрэ анхаралаа табижа, жэжэ, «эхэнэр» зан гаргадаггүй, харин хүн зоноо гол томо асуудал шиидхэлгэдэ зоригжуулжа шададаг—иимэ абьяастай, иимэ даргада хэн дурлахагүйб. Тэрэнэй нэрэ хүндэнь, хэлэhэн үгын сэгнүүр улам нэмэжэ, ажал хүдэлмэри улам урагшатайгаар ябана юм ааб даа.

Баhа нэгэ гайхалтай зан шанарынь юун бэ гэхэдэ, олон табан асуудал табингүйгөөр бэеэ даагаад, бэрхэ hайнаар хүдэлhэн хүндэ ехэ дуратай.

—Клавдия Павловна өөрөө үнэхөөр ажалша бэрхэ, бүхы хүсэ шадалаа үгэжэ хүдэлдэг хүн. Коммунистнуудшье бултаараа хаража, ойлгожо, яhала үльгэр жэшээшэн абадаг гээшэбди. Үсэгэлдэр үдэшэ юрын сагай үнгэржэ байхада, ажалhаа гараад ошобол даа,—гэжэ 1944 онhоо партиин гэшүүн, слесарь Иван Калистратович Иванов магтана.

Директорэй үшөө нэгэ гол зан шанарайнь илгаа юуб гэхэдэ, тэрэ хэдэ мянган кадрнуудаа—хүн зоноо hайн мэдэдэг, ажаhуудал, байдалыень hайжаруулхын хойноhоо бодотоор оролдодог.

Хүтэлбэрилэгшэ хүнэй иигэжэ өөрөө эрхим hайнаар хүдэлжэ, анхаржа байхада хүн зон оролдонгүй яахаб даа!

—Клавдия Павловна hайнаа хүн даа. Иимэ коммунистын ударидалга доро ажалдэ урматай. Би hамнаха аппаратай оператораар хүдэлдэгби. Табан жэл соогоо долоон жэлэй түсэб дүүргээд байнаб. 1976 ондо Ажалай Алдар Солын гурбадахи шатын ордендо хүртөө hэм. 1980 ондо Пицундын санатори ошожо амаржа ерээ hэм. Юрэдөө, ехэл hайн гээшэ даа,—гэжэ Татьяна Фадеевна Петровагай омогорхон хөөрэхэдэ:

—Би детдомhоо арбан табан наhатайдаа эндэ ерэжэ хүдэлжэ эхилээ hэм, Табан жэлэйнгээ даабариие болзорhоо урид дүүргэнхэйб. Тиихэдээ эндэ ажабайдал намда анха түрүүн харуулжа, ажалай амта тэнюулжа, ами наhанайм харгы зааж олгожо үгэhэн хүн Клавдия Павловна юм. Мүнөөшье тэрэ хододоо hонирхожо байдаг. Тэрээндэнь баярлажа ханадаггүйб. Клавдия Павловна—минии ёhотойл хойдохи эхэмни юм,—гэжэ табан жэлэй түрүүшүүлэй нэгэн, мүнөө 39 наhатай Нина Алексеевна Лаптева, халажа абан, хамаа уяран, нулимса мэлмэрүүлэн нэмээгээ hэн.

Хүн зонойнгоо, хүдэлмэришэдэйнгээ дунда иигэжэ хүндэлүүлжэ, хүдэлжэ ябаха гээшэ хүтэлбэрилэгшэ хүнэй хэды ехэ жаргалынь бэ! Мүн Клавдия Павловна республикын гү, али районой хэмжээндэ ниитын ямар ехэ хүдэлмэри ябуулнаб!

1959 онhоо хойшо КПСС-эй обкомой гэшүүн. 1964 онhоо баhал таhалгаргүй Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат. Нэрэ солонь гэбэл, «Буряадай АССР-эй габьяата инженер», «РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник». Лектор, пропагандист. Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудай кавалер.

Гэбэшье, партиин XXVI съездын делегадаар hунгуулжа, республикынгаа коммунистнуудай үндэр ехэ этигэл найдабарида хүртэhэниинь бүхы намтарайнь эрхим эрхим хуудаhан болобо.

Р. ЦЫБИКОВ.

ҮРЭhЭНЭЙ ШАНАР ШАЛГАГДАНА

Республикын гүрэнэй үрэhэ хүрэнгын инспекциин лабораторинууд эдэ үдэрнүүдтэ ажахынуудhаа ороhон үрэhэнэй шанар шалгана. Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын районуудай колхоз, совхозуудта хадагалагдаhан үрэhэнэй хахадынь нэгэдэхи ба хоёрдохи классай тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй гэжэ тодорхойлоглоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикын колхоз, совхозуудта үрэhэ хүрэнгээ сэбэрлэхэ харюусалгата хаhань хүрэжэ ерэнхэй. Гэбэшье олохон районуудта энэ хүдэлмэридэ мүртэй анхарал хандуулагдаагүй гэжэ тэмдэглэмээр. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй, Хурамхаанай, Яруунын, Хэжэнгын районуудай ажахынууд үрэhэ хүрэнгээ хабарай тарилгада хүсэд бэлдэнгүй байнаар.

Манай корр.

НИИТЫН ЖУРАМ НАРИНААР САХИХА

Манай орон дотор социалис хуули сахилгаар, ниитын журам улам саашадань бэхижүүлгээр ехэ юумэн хэгдэнэ. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдhээ, СССР-эй Үндэhэн Хуулиин дүримүүдhээ эдэ эшэ үндэhэтэй гээшэ. Хуули гурим ба ниитын журам наринаар сахилгаар hүүлэй жэлнүүдтэ шухала хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ. Гурим заршам эбдэхэ, гэмтэ ябадал гаргада ушарнуудые ба тэдэнэй шалтагые усадхаха талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ. «Гурим заршам сахилгаар ба хуули эбдэхэ ябадалтай тэмсэл шангадхалгаар хүдэлмэриие hайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай 1979 оной августын 2-ой тогтоол соо городуудта ба бусад hууриин тосхонуудта ниитын журам hайжаруулха зорилгонууд хараалагданхай. Республикымнай дотоодын хэрэгүүдэй органууд хүдэлмэриеэ эмхидхэхэдээ, ниитэдэ харша ябадал гаргалгые совет хүнүүдэй тэсэхэсэ болижо байhыень хараада абана. Тиигэжэ КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ үедэ журам эбдэлгые, гэмтэ ябадал гаргалгые hэргылхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Мүн баhа архиншадтай, ниитын ажалhаа хулжагшадтай шангаар тэмсэнэ. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулгануудай абтаhанай ашаар ниитын газарнуудта hураггүй гуримтай болоо, hогтуугаар гэмтэ ябадал гаргалга үсөөрөө.

Республикымнай милициин органууд ниитын журам наринаар сахилгые хүдөөдэ эмхидхэхэдээ, илангаяа ажалша коллективүүдэй дунда ябуулагдаха хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулна. Энэ талаар журам сахиха ниитын пунктнуудта ба ажалша коллективүүдэй дунда гэмтэ ябадал hэргылэлгээр эмхидхэгдэhэн соведүүдтэ гол үүргэ үгтэнэ. Ниитын 111 пункт, hэргылэлгын 268 совет хүдөө нютагуудта эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр ниитын журам сахилгаар милициин органуудта ехээр туhална. Мүн баhа арадай дружиннигуудай ехэ арми бии гээшэ. Энэ хэрэгтэ үргэн ниитын эдэбхитэй хабаадалсалга hайн үрэ дүн харуулна. 1980 ондо ниитын 15 пунктын харьяата газар дээрэ уголовно бэдэрэлгын талаар нэгэшье гэмтэ ябадал үзэгдөөгүй. 17 пунктын газар дээрэ иимэ ушарнууд үсөөрөө, тиихэдэ 47 пунктын газар дээрэ тохёолдоhон гэмтэ ябуулганууд гүйсэд элирүүлэгдээ.

Владимирска областиин дотоодын хэрэгүүдэй органуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые республика дотороо нэбтэрүүлэн, арадай hайн дуранай дружинануудай тусхай бүлэгүүдые бии болгохо талаар hүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Гэмтэ ябадал hэргылэлгээр мүнөө хүдөө нютагуудта 377 иимэ бүлэг хүдэлнэ. Тэдэнэрэй туhаламжаар үнгэрэгшэ жэлдэ 35 гэмтэ ябадал элирүүлэгдээ.

Районуудай дотоодын хэрэгүүдэй таhагууд, арадай депутадуудан сельскэ болон поселково Соведүүд бүхы арга боломжоороо энээниие дэмжэхэ зэргэтэй.

Ниитын журам наринаар сахилгада, гэмтэ ябадал hэргылэлгэдэ ниитын эмхинүүдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлхэ гээшэ шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ хүдэлмэриин аша үрэ хадаа тэрэниие ямар аргаар эмхидхэhэнhээ дулдыдана. Энэ хэрэгтэ милициин участково инспектор ехэ үүргэ дүүргэнэ. КПСС-эй ЦК дотоодын хэрэгүүдэй органуудhаа, партиина, совет органуудhаа ниитын журам сахилгаар милициин участково инспекторнуудай үүргые дээшэлүүлхэ, хүн зонтой нягта хани харилсаатайгаар хүдэлхэ эрилтэ тэдэнэртэ табина. Республика доторнай энэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэнэ. Участково олохон инспекторнууд даалhан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандажа, хүдөө нютагуудай хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэдэнэй тоодо участково инспектор А. В. Клюкин (Кабанскын район) болон бусадые нэрлэжэ болоно. Ниитын журам сахилгаар ажалшадтай нягта харилсаатайгаар хүдэлхэ талаар Зэдын районой милициин хүдэлмэрилэгшэд яhала дүршэл шадабаритай болонхой. Энэ райондо журам сахилгаар ниитын 9 пункт, ажалша коллективүүдтэ hэргылэмжын хүдэлмэри эмхидхэлгээр 37 совет, нүхэдэй 57 сүүд хүдэлнэ. Петропавловкын, Гэгээтын, Доодо-Бургалтайн, Оёорой сельскэ Соведүүдтэ ниитын пунктнууд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, Петропавловка тосхоной 15 хүнhөө бүридэhэн ниитын пунктын совет хүдэлмэриие шадамар бэрхээр эмхидхэжэ, хуули эбдэхэ ябадал hэргылэлгээр ехэ юумэ түйлаа. Энэнэй ашаар hүүлэй гурбан жэлэй туршада сельскэ Соведэй газар дээрэ гэмтэ ябадал hураггүй үсөөрөө. Энэ районой участково инспектор, милициин ахалагша лейтенант Н. В. Дружинин олон ниитэдэй дүтэ хани харилсаатайгаар хүдэлхэ" талаар жэшээ абамаар дүнгүүдые түйлаа. Нүхэр Дружининай даадаг участокто гурбан колхоз, нэгэ совхоз оролно. Иимэ ехэ участок гансааранда хүшэр, тиимэhээ 13 тосхондо ниитын туhалагшад шадамар бэрхээр хүдэлнэ. Нүхэр Дружинин тосхон бүхэндэ арадай hайн дуранай дружинануудай тусхай бүлэгүүдые бии болгоной. Журам сахилгаар ниитын пунктнууд муу бэшээр хүдэлнэ. Гэхэтэй хамтаа энэ талаар дутуу дуталнууд бии. Республикымнай хүдөөгэй олохон районуудта ниитын пунктнууд хүдэлмэри хүсэд хангалтагүй байна. Иимэрхүү байдал Баунтын, Хэжэнгын, Улаан-Үдын районуудта үзэгдэнэ. Эдэ районуудай арадай депутадуудай районно, сельскэ болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд ниитын пунктнуудые бии болголгодо хайша хэрэгээр хандана. Олон тоото иимэ пунктнуудые бии болгоошье hаа, гэр байраар хангаагүй, хүдэлмэриинь hайнаар эмхидхээгүй. Мүн баhа Хойто-Байгалай, Түнхэнэй, Ахын районуудта ниитын пунктнууд удаанаар эмхидхэгдэнэ. Тиимэ олохон районуудай арадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомууд журам сахилгаар ниитын пунктнуудые бии болголгоор, тэдэнэй хүдэлмэриин эмхидхэлгээр Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй захирамжануудые дүүргэлгээр зохихо хэмжээнүүдые абаагүй. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай сэсэдэнүүдэй дээрэ энэ асуудал үсөөн харагдана. Ажалшадай олоороо ажаhуудаг газарнуудта, ниитын пунктнуудта тухай байра угаа талаар Удмуртска АССР-эй дүршэлые нэбтэрүүлхэ асуудал республика доторнай шиидхэгдэнэгүй. Гэмтэ ябадал гаргалгые hэргылхэ талаар хэмжээ ябуулганууд комплексно түсэб доторо хисотой hайнаар харуулагдана. Зарим районуудай хүтэлбэрилэгшэд семинарнууд хаана үнгэргэдэ, тухай зүбшэл заабаринаар литературые хүсэд хангагдана.

Ниитын журам наринаар сахилгада ехэ анхарал хандуулжа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум иимэ пунктнуудай хүдэлмэриие hайжаруулха зорилготойгоор анха түрүүшынхээ тэдэнэй тухай хуулита акт 1980 ондо абаа hэн.

РСФСР-тэ журам сахилгаар ниитын пунктнууд тухай Дүрим РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар баталагдаа. Арадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ ниитын пунктнуудай хүдэлмэридэ улам анхаралтайгаар хандаха гэhэн тодорхой харюусалга даалгагдаа.

Милициин участково инспекторнуудай хүдэлмэридэ дутуу дуталнууд бии. Тэдэнэй зариманиинь албанайнгаа уялгада хойрогоор, харюусалгагүйгөөр хандажа, ажалшадай гомдол, мэдүүлэгүүдые хаража үзэлгые удаажуулна, ниитын арга боломжые хүсэд хэрэглэхэ шададагүй, гэмтэ ябадалые hэргылхэ хэмжээнүүдые саг соонь абанагүй. Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерство милициин участково инспекторнуудай үүргые дээшэлүүлхэ талаар, тэдэнэй хүдэлмэридэ ушарhан дутуу дуталнуудые усадхаалгаар хэмжээ ябуулганууд абана.

Мүнөө үедэ парти ба гүрэн түрэмнай гэмтэ ябадал гаргагшадтай шангаар тэмсэхэ, ажалша коллективүүдтэй, үргэн ниитэтэй харилсаагаа бэхижүүлхэ эрилтэ эрхэнүүдые хамгаалгаар органуудта табина.

Арадай hайн дуранай дружинануудай, нүхэдэй сүүдэй, жаалт журам сахилгаар ниитын пунктнуудай ажал ябуулгые саашадань hайжаруулгаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хадаа захиргаанай органуудай, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай уялга болоно.

В. ВАСИЛЬЕВ,
Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо.

ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ ЭРИЛТЫЕ ХАНГАХА

Индустриин хурдан түргээр хүгжэжэ байгаа мүнөө сагта продукциин шанар эд баримтануудай нэгэниинь болодог юм. Союзна республикануудай ажалшадай, промышленна ба хүдөө ажахын ажалшадай коллективүүдэй хэблэлдэ толилогдоhон материалнууд энээн тухай гэрхэлнэ. Хүдэлмэриин ба продукциин шанарые саашадань hайжаруулгада зорюулагдажа мүрнүүд уялга бүхэндэ.

«Эрхим шанар гээшэ хүдэлмэриин болон материальна нөөсэнүүдэй алмалта, юумэ гадаадада гаргажа худалдаха арга боломжые дээшэлүүлхэ мүн, харин эдэ бүгэдэ өөсэтэ обществын хэрэгсээнүүдые бүри hайнаар, бүри хүсэдөөр хангаха арга болгоно», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXV съезд дээрэ хэлэhэн байгаа.

Нёдондо жэл промышленностьда продукциин шанар hайжаруулхын тула ехэ юумэн хэгдээ. СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэhэнэй ёhоор, 88 мянган түхэлэй зүйлнүүд Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртөө. Эрхим дээдэ шанарай продукци бүтээн гаргалгын хэмжээн 16 процентээр дээшэлээ. Эдэ дүнгүүдые тайлбарилаад туршаябди.

Нёдондо жэл 52273 янзын продукци, тэрэ тоодо 17730-ниинь хоёрдохёо эгээл дээдэ үр сэгнэгдэхэ эрхэтэй болоhон байна. Энэ тоо иланhаа баярлуулна. Үйлэдбэриин олохон коллективүүд бусад эрхим шанартай продукци бүтээнэ гэжэ энэ гэршэлнэ бшуу. Электротехническэ промышленностьда, станок болон прибор бүтээлгэдэ, химиин промышленностьда, ондоогоор хэлэхэдэ, орео нарин зүйлнүүдые бүтээдэг hалбаринуудта иимэ предприятинууд илангаяа олон байна. Эрхим шанартай продукци бүтээн гаргахын түлөө социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй тоодо Волжско автозавод, Липецкэ станок бүтээлгын, Онежскэ тракторна, Калининскэ экскаваторна, Ленинградай электромеханическа заводууд ороно. Москвагай 90-ээд томо предприятиин бүтээдэг продукциин хахадhаа үлүүтэйнь эрхим дээдэ шанартайгаар сэгнэгдэнэ.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ автомат лининүүдэй завод энэ баримтаар тэдэниине хүсэхэ дүтэлөө. Конструкторска коллективүүдтэй, «Калибр», прецезионно скоростной электроприводуудай болон нэгэдэхи подшипникова заводуудтай хамта тус предприяти гурбан жэлэй саада тээ зохёохы харилсаа холбоо тогтооhон юм. Түрүү конструкторска шиидхэбэринүүдэй ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө, технологиие нарижуулан hайжаруулhанай үндэhөөр эрхим шанартай продукци бүтээн гаргалгые ехэдхэхын түлөө хамтадаа тэмсэхые тэдэнэр шиидээ hэн.

Энэ зохёохы харилсаанда хабаадагшадай проектыень зохёожо бүтээhэн түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэн, заводуудай хэрэглэгшэд эрхим шанартай подшипнигуудые бүтээн гаргалгые эли бодо дээшэлүүлээ. Жэшээлбэл, үнгэрhэн жэлдэ подшипник бүтээлгын гүрэнэй 15-дахи завод (ГПЗ-15) найман түхэлэй, ГПЗ-18 долоон түхэлэй подшипник Шанарай тэмдэг олгуулхые зууршалhан байха юм.

«Эрхим шанартай проектhээ эхилээд, эрхим шанартай хэрэгсэл хүрэтэр» гэhэн хүдэлөө эмхидхэхэ гээшэ орео хэрэг мүн. Имагтал энэ хүдэлөөн шанарые хүтэлбэрилэн эрхилхэ Москвагай городской системын шухала хубинь болоно гэжэ Стандартын ба Машина бүтээлгын талаар эрдэм-шэнжэлгын бүхэсоюзна институдуудай мэргэжэлтэд тоолоно. Январь hарада энэ системэ гүрэнэй стандартын тоо бүридхэлдэ абтаад, хэрэглэгдэжэ эхилээ.

Львовско областиин түрүү предприятинуудай дүй дүршэлые хэрэглэн, зохеогдоhон продукциин шанарые хүтэлбэрилэн эрхилхэ комплексно гурим хадаа Москвагай системын гол хубинь болоно.

Орон дотор 13 мянган завод болон фабрика тэрэниие нэбтэрүүлээ. Гуша мянган коллектив энэ хүдэлмэриие дүүргэхэ дүтэлбэ. Энэ системые нэбтэрүүлhэн предприятинууд мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлана. Тобшолон хэлэбэл, энээниие индустриальна Москвагай жэшээ дээрэhээ харамаар. Эндэ эрхим, Шанарай тэмдэгтэй продукциин хэм хэмжүүр 25 процент болодог. Тус системые нэбтэрүүлhэн предприятинуудта энэ дүн 18 процентээр ехэ байна.

88 мянган түхэлэй продукци Шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй. Энэмнай омогорхомоор түйлалта гээшэ аабдаа. Гээшье энэ талаар табигдадаг эрилтын гүйсэд хангагдахань үшөөл үды. Домено ба булад хайлуулгын түхеэрэлгэ, нефтеаппаратура, автомобилиин кран, бульдозер гэхэ мэтые абажа хараха болоо haa, эрхим шанартай продукци hураггүй бага байна. Мүлихэ-слылгэхэ станогуудай оройдоол 2 процентнь хүндэтэй табан хушуунай тамгатай. Ороохо олон хартаабха хуряалгын комбайнууд Шанарай тэмдэг олгуулхые нэгэтэшье зууршалагдаагүй.

Шанарые хүтэлбэрилэн эрхилхэ гүрэнэй системын шухала хүон болодог шалган сэгнэхэ дүршэлые саашадань нарижуулан hайжаруулха эрилтэ ажабайдалаар, үе сагаар табигдана. Энэ талаар дутагдалнууд үшөөл бии. Эрхим шанартай эдлэл хэрэгсэлнүүдэй эрилтэдэ харюусахагүй зүйлнүүд зарим ушарта Шанарай тэмдэг олгохые зууршалагдадаг байна.

Эдэ ба бусадшье дутагдалнуудые усадхалгада Гүрэнэй стандартын, ГКНТ-гэй болон СССР-эй Госпланай баталhан «Шанарай гурбан шатаар промышленна продукци шалган сэгнэхэ шэнэ гурим» зорюулагдана. Энэ гурим январьhаа бэелүүлэгдэжэ эхилбэ. Тэрэнэй эрилтэнүүдые наринаар сахибал, табан хушуугаар тэмдэглэгдэhэн эдлэл хэрэгсэлнүүдэй нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ арга олгогдохол.

В. БЕЛЯЕВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

Энэ зураг дээрэ Лаосой арадай-резолюционно залуушуулай союзай гэшүүн, крановщица Келамон Суванам гэгшые харанат. Вьентьян шадар — Тханонгдо бодхоогдожо байгаа хүдөө ажахын техникэ заhабарилха мастерскойн барилга дээрэ ажаллаха зуураа, энэ басаган үндэр бүтээсэ түйлана. Советскэ Союзай туhаламжаар бодхоогдожо байгаа энэ предприяти ЛНДР-эй олон hалбаритай аграрно-промышленна комплексын хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай байха юм.

ТАСС-ай фотохроника.

Социалис оронуудаар

ХҮГЖЭЛТЫН ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

СОФИ. Республикын социально-экономическа хүгжэлтын наймадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэл соо (1981—1982 онууд) ашаглалгада үгтөөд байха промышленна барилгын 20 гол объект Болгариин экономическа карта дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Тэдэнэй тоодо машина бүтээлгын, химиин, металлургиин, энергетикын hалбариин предприятинууд ороно. Мүнөө үедэ гүрэнэй hомолhон мүнгэ зөөриин диилэнхи хубинь имагтал эдэ объектнүүдые саг соонь, шанартайгаар ашаглаха хэрэгтэ шэглүүлэгдэхэ байна бшуу.

Шэнэ табан жэлэй туршада гол анхарал гэр байрын барилгада, хүн зоной үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэдэ хандуулагдаха. Эдэ хэрэгтэ гүрэн нилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргашалхаар хараална. 1981—1982 онуудай туршада барилгашад 160 мянган бүлын ажаhууха гэр байра ашаглалгада үгэхэ, гадна үргэн хэрэглэмжын эд бараа бүтээн гаргадаг 200 шахуу предприяти шэнээр бариха, хуушарhануудыень шэнэлэн hэльбэхэ юм.

ЭРДЭМ НАУКА ҮЙЛЭДБЭРИ ХОЁРОЙ ХОЛБООН БЭХИЖЭНЭ

БУДАПЕШТ. Үйлэдбэриин эмхидэл ба байгуулбариие нарижуулан hайжаруулха, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ, промышленна предприятинуудай техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ асуудалнуудые шэнжэлдэг Венгриин эрдэмтэд үнгэрhэн табан жэлэй туршада ехэ амжалта түйлаа. Имагтал ганса машина бүтээлгын предприятинуудта ороной эрдэм-шэнжэлгын институдай мэргэжэлтэдэй зохёоhон 6 мянга гаран шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдээ. Тингэжэ 8 миллиард үлүүтэй форинт мүнгэ, зөөридэ алмалта ба арьбалалта хэгдээ бшуу.

Шэнэ табан жэлэй туршада эрдэм наука болон үйлэдбэри хоёрой хоорондохи холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ, шэнэ технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэг хараалагдаа. Ойрын жэлнүүдтэ Венгриин эрдэмтэд научно-техническэ хүгжэлтын 15 комплексно программа зохёон бэелүүлхэ зорилготой. Тэрэ тоодо түүхэй эдүүдые ба эльшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэлтын, хүдөө ажахын үйлэдбэриин техническэ зэбсэгжэлые дээшэлүүлгын асуудалнууд ороно.

НУУР... НҮҮХЭНЬ

ПРАГА. Шулуу нүүрhээр угаа баян район Чехиин хойто хубида бии юм. Тэндэхи Држинов гэжэ бүхэли нуурые ондоо газарта нүүлгэхэ зорилготой ухаангүй hонин проект Чехословакиин гидротехнигүүд зохёогоод, тэрэнээ бэелүүлжэ эхилбэ.

Ушар юуб гэхэдэ, шулуу нүүрhэнэй уурхайнууд малтагда малтагдаhаар, мүнөөхи Држинов гэжэ нуур туласа ерээ бшуу. Тиихэдэнь геологууд нуурай оёорто үнэтэ түлишын баян хэбтэшэнүүд бии гэжэ элирүүлбэ. Энэл хэбтэшэнүүдые арадай ажахыда ашатай туhатайгаар хэрэглэхэ зорилго мүнөө табигдаад байна. Држиновhээ холо бэшэхэнэ гурбан haбаhaa бүридэhэн шэнэ гидросистемэ байгуулха проект зохёогдобо. Тэрэл гурбан haба руу хуушан нуурай уhан «нүүлгэгдэхэ» юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ гидросистемын түрүүшын ээлжээн ашаглалгада үгтэбэ. Тэрэнь элдэб хэмжээнэй соргонуудhаа, уhа бүлэхэ хүсэтэ станциhаа бүридэнхэй. Држинов нуурта ородог гол горхонуудай уhые эдэ түхеэрэлгэнүүд шэнэ системэ руу шэглүүлхэ байна.

БРИГАДЫН АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГА

ГАВАНА. Хоёр миллион арроб (1 арроб—11,5 килограмм) саахарай тростник Агуехэ Октябриин Социалис революциин 64 жэлэй ойн нэрэмжэтэ бүхы орон дотороо суута бригадын коллектив байгша оной сафрын үедэ хуряаба. Саахарай тростник хуряалгын эхилhээр үнгэрhэн оройдоол 51 хоногой туршада түйлагдаhан иимэ гайхамшагта үрэ дүн республикын шэнэ рекорд болобо.

Хилын саадахи гүрэнүүдтэ худалдагдадаг республикын гол продукт болохо саахар үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ зорилго Кубын Компартиин II съезд дээрэ табигдаа hэн. Энэл шиидхэбэриие халуунаар дэмжэhэн бригадын коллектив дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абажа, хараа түсэбүүдээ саг болзор соонь бэелүүлхээр бэлэн байhан тухайгаа мэдүүлбэ.

СОЁЛОЙ ХҮГЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ

ПНОМПЕНЬ. Үндэhэ яhатанай дундаhаа элдэб мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, эрдэм номгүй байдал усадхаха, орон дотор соёлой хүгжэлтые хурдадхаха хэрэгтэ Кампучиин Арадай Республикада онсо анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, Такео провинцида шэнэ жэлэй эхеэр ниитын эрдэм олгодог хоёр училищи нээгдэбэ. Тэндэ hурахаар мянга шахуу эдиршүүл абтаа. Камгонгтям провинцида байгуулагдаhан политическэ ба багшанарай курсануудта 3 мянган шахуу хүн hурахаяа оробо.

Эрдэм номгүй байлгые усадхаха хэрэгтэ үдэшын hуралсалай курсанууд горитой үүргэ дүүргэнэ. Мүнөө үедэ үдэшын hургуулинуудта Кампучиин 470 мянган хүн ябана.

(ТАСС).

ОЛТЕНИЦЫН ВЕРФЬНҮҮДТЭ

СССР-эй ба Румыниин Социалис Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туhалалсалга тухай түрүүшын договорто гар табигдаhанhаа хойшо 33 жэл февралиин 4-дэ гүйсэхэнь. Судна бүтээлгын талаар хоёр ороной хоорондохи ашаа үрэ ехэтэй харилсаан тухай доро толилогдоhон корреспонденци дотор хөөрэгдэнэ.

Арджеш болон Дунай мүрэнүүдэй ниилэдэг газарта хаатайн нэмжыhэн хүдэлмэришэдэй хото болохо Олтеницын верфьнүүдтэ манай орондо зорюулагдажа баригдаhан «Лена» түхэлэй шэрын үнэрөөр анхилhан шэнэхэн теплоходой мостик дээрэ зогсоноббди. Үбэлэй хатсуу hалхин нюурыемнай хоротойгоор долеоно. Дунайн туулган хүндэ долгид хойно хойноhоо эбхэрэн ерэжэ, судныn ханые сохеод, сагаалхин хөөhэтэнэ. hүүлшын шалгалта дүүрэхэ дүтэлөө. Мүнөөдэр шэнэ судна дээрэ хадуур ба балтатай туг намилзажа, хоёр ороной гимнүүд зэдэлнэ, альга ташалган болоно. Румыниин түлөөлэгшэд Ленын гол мүрэнэй нэгэдэмэл пароходстводо зорюулагдаhан 2100 тонно ашаа тээхэ аргатай үшөө нэгэ судные совет уhан замшадта дамжуулан үгэхэ юм. Тэрээндэ «Сургут» гэжэ нэрэ үгтөө.

—Совет уhан замшад Олтеницын судна бүтээгшэдтэй олон жэлэй харилсаа холбоо тогтоонхой. Тиигэжэ гол мүрэнэй элдэб судканууд СССР-эй захилаар бүтээгдэнэ,—гэжэ СРР-тэ байдаг СССР-эй регистрэй инспекциин начальнигай орлогшо О. А. Саенко хөөрэнэ.—Румыниин Дунайн бүхы дүрбэн верфиин, мүн Хара далайн судна бүтээлгын заводуудай хүгжэлтэ СССР-эй техническэ туhаламжатай, тэрэнэй захилнуудые дүүргэлгэтэй нягта холбоотой. 35 жэлэй урда тээ совет-румын хамтын предприяти болохо «Совромой» туhаламжаар загаhа барилгын сейнернүүдые бүтээжэ эхилhэн Олтеницэ энэ талаар толотомо жэшээ болоно. Социализмын жэлнүүдтэ заhабарилгын энэ багахан предприяти судна бүтээлгын томо ехэ завод болотороо ургаа. Тэрэ элдэб түхэлэй судануудые бүтээдэг байна. 1948 ондо верфиин арадай гарта ороходонь, оройдоол 72 хүдэлмэришэн эндэ ажаллажа байhан. Харин мүнөө Олтеницкэ судна бүтээгшэдэй коллектив 4000 гаран хүнhөө бүридэнэ.

—Жэлhээ жэлдэ захилнууднай улам ехэ, орео хүшэр болоно,—гэжэ заводой ахамад инженер Михай Шербан хөөрэнэ. СССР-тэ эрдэм hургуули олоhон энэ хүн Румыниин судна бүтээлгын промышленностиие байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадаа. Дэлхэй дээрэхи гол мүрэнэй эгээл ехэ судканууд 5 мянган тонно ашаа тээхэ «Волго-Дон» түхэлэй теплоходуудые барилга верфиие хүгжөөлгын шэнэ шата болоhон байна. Мүнөө үеын навигационно түхеэрэлгээр хангагдаhан автомат түхэлтэй эдэ мантан томо суднануудые Советскэ Союзай олон гол мүрэнүүдтэ, нуурнуудта хаража болоно. Сибириин агуухэ мүрэнүүд — Лена, Енисей, Обь болон Иртыш соогуур тамархаар хараалагдаhан суднанууд Олтеницэдэ баригдана. Олтеницкэ верфь совет заводуудтай бата холбоо барисаа тогтоонхой.

20 гектар талмайтай үргэн ехэ верфь дээгүүр ябанаабди. СССР-тэ зорюулагдажа баригдаhан «Волго-Дон» түхэлэй үшөө нэгэ судныn корпус стапельнүүд дээрэ холоhоо харагдана. Иртышэй гол мүрэнэй пароходствын флотилиие нэмэхэ «Омский-107» гэжэ ашаанай судна тээ хажуудань баригдажа дүүргэгдэхэеэ байна.

—Советскэ Союзда зорюулагдажа, манай верфьдэ 400 гаран элдэб түхэлэй судна бүтээгдэhэн байна, — гэжэ М. Шербан хөөрэнэ. —Ганса румын ба совет ажалшадай бэшэ, харин бусад социалис оронуудай хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй ажалай хубита эдээндэ оруулагданхай. Судна бүхэн хадаа аха дүү социалис оронуудай али алиндань ашатай туhатай харилсаанай, СЭВ-эй түсэбүүдые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлгын үрэ дүн болоно.

Совет болон румын корабельнүүдэй хоорондохи харилсаан жэлhээ жэлдэ ургана. Шэнэ табан жэлдэ совет гол мүрэнэй - нуурай флот Румыниин верфьнүүдтэ бүтээгдэhэн хэдэн арбаад суднаар нэмээгдэхэ юм. 1983 онhоо Олтеницын стапельнүүдые hэльбэн шэнэлжэ эхилхэ юм. Суднануудай экипажнуудта бүри таарамжатай hайн эрхэ байдал байгуулагдаха. Совет конструкторнууд шэнэ суднануудай техническэ проектнүүдые зохёоно, харин Румыниин мэргэжэлтэд хүдэлмэриин проектнүүдые бэлдэнэ.

Манай заводой хүгжэлтэ, ургалтада Советскэ Союзай предприятинууд ехэ туhа хүргэнэ, асари ехэ үүргэ дүүргэнэ. Социалис предприятиин хүсэн жэлhээ жэлдэ ургана. Тиигэжэ түргэн урасхалта Дунай мүрэнэй эрьедэ цехүүдэй шэнэ корпусууд урган бодожо байнхай.

СССР-эй болон Румыниин судна бүтээгшэдэй хамтын хүсэлэл оролдолгонууд хадаа хоёр орондо эхилhэн шэнэ табан жэлнүүдтэ судна бүтээлгые хүгжөөлгэдэ хабаатай зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ горитой хубитаяа оруулна. Энэ хүоита аха дүү хоёр арадай, бүхы социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аша туhада харюусана.

—Совет ханинартаяа хамта амжалтатан hайнаар хүдэлнэбди. Бүхы ажалаа hайн шанартайгаар бэелүүлхые оролдоноодди,—гэжэ 1966 онhоо Ольтеницэдэ суднануудай корпусуудые хабсаргалгада хүдэлдэг мастер Марин Мику юндэнэртэ хөөрэбэ. Ольтеницэдэ баригдаhан суднанууд дээрэ хүдэлдэг совет уhан замшад эдээн тухай магтан хэлсэнэ.

Бидэнэртэй хахасахадаа, румын ханинарнай үнгэрэгшэ табан жэлдэ совет хүнүүдэй түйлаhан амжалтануудые үндэрөөр сэгнээд, КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула ажалай шэнэ илалта түйлахыень совет арадта хүсэбэ.

В. КЛИМЕНКО,
ТАСС-ай корр.

Бухарест.

Хилын саанаhaa

ТАСС АПН

ХААНА ЮУН БОЛОНОБ?

ВАРШАВА. Хүдэлмэрилхэгүй суботонууд тухай асуудалаар ПНР-эй правительствын ба «Солидарность» гэдэг профсоюзай хоорондо түйлагдаhан хэлсээндэ Польшын хэблэлэй анхарал хандуулагдана. Энээниие социально-экономическа зүришэлдөөнhөө гараха аргануудай нэгэн болохо бээз гэжэ зарим хэдэн газетэнүүд тоолоно.

ДЕЛИ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай түлөөлэгшэдэй Делидэ болохоор байгаа конференци тухайда Индиин газетэнүүд бэшэнэ. «Энэ конференци Персидскэ тохойн оронуудтахи Зүүн-Урда Азидахи амгалан байдалда бодото аюулаи тохеолдоод байhан үеэр үнгэргэгдэхэнь. Инди империализмда эсэргүү, эзэрхэн эонхилолгодо эсэргүү бата хараа бодол конференци дээрэ баримталбал, бүхы түрүү үзэл бодолтой гүрэнүүдые өөрынгөө тала тээшэ татабал, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала хубита оруулхаhaa гадна, мүн ямаршье бүлэглэлдэ хабаадахагүй зорилготой хүдэлөөнэй зэргэдэ зохихо hууриияа эзэлхэ болоно» гэжэ «Пэтриот» газетэ бэшэнэ.

БУДАПЕШТ. Венгриин «Непсабадшаг» газетэ Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөндэ хабаадаhан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Мадридтахи уулзалгын хоёрдохи шатын ямараар үнгэржэ байhые шэнжэлхэ зуураа, нигэжэ тэмдэглэнэ: США-гай, тэрэнэй зарим союзнигуудай делегацинуудай зүгhөө эсэргүүсэлтэ гаргабашье hаань, Мадридай Конгрессүүдэй ордон дотор суглаhан тон олонхи делегацинууд Польшын ба бусад социалис оронуудай дурадхаhан, сэрэгэй талаар шахардуу байдал hуларуулха ба харилсаа холбоо хангаха конференци зарлаха тухай асуудалые ехэ удха шанартайда тоолоно.

ЛОНДОН. США-гай президент Р. Рейганэй пресс-конференциие шэнжэлхэ зуураа, СССР-эй уласхоорондын ажал ябуулгын уг зорилгонууд ба удха шэнжые сэгнэхэдээ зорюута хазагайруулhыень дэлхэйн хэблэл шүүмжэлнэ. Англиин «Дейли телеграф» энэ асуудалаар туhхаглаhан редакционно статья доторoo нигэжэ тэмдэглэнэ. Рейганэй хэлэhэн үгэ уласхоорондын олонхи шэнжэлэгшэдые гайхуулаа. «США-гай шэнэ президентын түрүүшын пресс-конференцинь «хүйтэн дайнай» үеын гутамшаг байдалда дахинаа орохо гэhэн hэдэлгэ болоно. Советскэ Союз тушаа тэрэнэй хэлэhэн үгэ харата удха шэнжэтэй байна, ОСВ-2 тухай договор ба хоёр ороной хоорондын харилсаанда хабаатай бусад асуудалнуудаар Москватай бүтэмжэтэй хөөрэлдөө Рейганэй захиргаанай эхилхэ арга боломжые, үнэндөө, хаhана. «Дэлхэйе коммунизмhаа абаралга» — Америкын гадаадын политикын гол зорилго болохо гэжэ тоолодог байhан Джон Фостер Даллесшье иимэ хардалга гүрдэлгэтэ үгэнүүдые хэлэхэ хүрэтэрөө хэтэрээгүй юм» гэжэ «Индиан экспресс» газетэ бэшэнэ.

ТЕГЕРАН. Иорданитай, Марроккотой дипломатическа ба бусад бүхы харилсаануудаа Иран таhалба. Тегеранай радиогой мэдээсэhэнэй ёhоор, Иран-Ирагай хоорондын хёморооной үеэр эдэ хоёр ороной зүгhөө Ирагта дэмжэлгэ үзүүлжэ байhантайнь дашарамдуулан, иимэ шиидхэбэри гаргагдаа юм ха.

ЛУАНДА. ЮНЕСКО-гэй хэрэгүүдые эрхилхэ национальна комисси Анголын Арадай Республикада тогтоогдобо. Тэрэнэй түрүүлэгшээр НРА-гай гэгээрэлэй министрэй орлогшо, Анголын мэдээжэ уран зохёолшо Артур Пештана томилогдоо.

ЛИССАБОН. Режиссёр Э. Назаровай табиhан «Охота» гэжэ совет мультипликационно фильм Португалиин Томар городто болоhон, үхибүүдэй ба эдиршүүлэй фильмүүдэй уласхоорондын фестиваль дээрэ нэгэдэхи шанда хүртөө. Фестивалиин Гран-при (ехэ шан) Бельгиин кинематографистнуудай «Белобрысый мальчишка» гэжэ картинада олгогдобо.

ОРОНДОО БУСАНА

КАБУЛ. Апрелиин революциин дайсадай худал хуурмаг номнолой нүлөөндэ ороод, оронhоо гаража ошоhон 300 шахуу афганецууд hүүлэй үдэрнүүдтэ Афганистандаа бусажа ерэбэ. Тэдэнэр ДРА-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованитай уулзахадаа, Афганистанай хүгжэлтын ба hалбаралгын, Апрелиин революциин түйлалтануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар бэлэн байhан тухайдаа мэдүүлбэ.

ПЕРУ БА ЭКВАДОРОЙ ХООРОНДЫН ХЁМОРООН

ЛИМЭ. Перугай ба Экводорой хилэ дээрэхи зэбсэгтэ тулалдаанай үеэр Перугай сэрэгүүд амжалта түйлаа гэжэ ороной президент Фернандо Белаунде Терри мэдүүлбэ. Эндэ болоhон ехэ митинг дээрэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ, нигэжэ тусхайлан тэмдэглээ: Перугай зэбсэгтэ хүсэнүүд Экводорой бэшэ, харин Перугай газар дээрэ тулалдаhан байна. Эдэнэр Перугай нютагууд худар добтолон ороhон Экводорой сэрэгүүдые намнаха зорилго табиhан байгаа гэбэ.

Пренса Латина агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Перугай правительство буудалдаа өөрынгөө зүгhөө болюулха тухай соносхоо. Хэрбээ Экводорой зүгhөө эбдээгүй hаань, иимэ байдал сахигдаха. Зэбсэгтэ тулалдаануудай болоошье ороной хойто зүгтэ Экводорой сэрэгэй подразделенинүүдээр эзэлэгдэhэн хилэ шадархи hүүлшын, гурбадахи пунктые Перугай сэрэгүүдэй сүлөөлhэнтэй дашарамдуулан, иимэ шиидхэбэри абтаа юм ха.

КИТО. Экводорой президент Хайме Рольдос радио ба телевиденеэр энэ үгэ хэлэхэдээ, Перутай хёмороогоо болиулхаар оронойнгоо бэлэн байhан тухайда мэдүүлбэ. Тиихэ зуураа, газар дайдынгаа бүрин бүтэн байлгые, ороной сүлөөтэ байдал хамаг аргаар хамгаалха гэжэ Экводорой шиидэнхэй байhые элирхэйлбэ.

„ГАРМАЖАБАЙ ГАЗАР"

«Забайкалиин хилэ сахигшад» гэһэн гаршагтай ном Зүүн Сибириин номой хэблэлээр барлагдан гаргагдаба. Энэ ном соо Забайкалиин пограничиа округой алдар солото дайшалхы зам тухай, үбгэ эсэгэнэрэйнгээ ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэн, Эхэ оронойнгоо зүүн-хилые нарин хёрхоор сахижа байгшад тухай хөөрэгдэнэ.

Эндэхи сэрэгшэд Халхын-Гол, КВЖД шадар болоһон байлдаануудта хабаадалсажа, һэримжэтэй, зоримгой байһанаа гэршэлһэн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнай үедэ Забайкалиин пограничнигуудһаа тусхай дивизи бүридхэгдэһэн. Фашис эзэрхэгшэдтэй тэмсэлдэ шалгарһанайнгаа түлөө тус дивизи Днепровско-Забайкальска гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновский япон милитаристнуудтай тулалдаанда дайшалхы шадабари гаргаһан дивизиин сэрэгшэдые мүн лэ магтаа бэлэй.

Энэ номой хуудаһануудта толилогдоһон материалнууд соонһоо сэрэгэй журналист Николай Медведевэй бэшэһэн «Гармажабай газар» гэһэн очерк илангаяа һонирхолтой. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ ахалагша лейтенант Г. А. Гармаев Забайкалиин пограничнa округой отрядта алба хэһэн. Тиихэдэ 1940 ондо сагаан финнүүдтэй болоһон дайнда баатаршалга харуулһанайнгаа түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Иигэжэ Буряад орон сооһоо эгээл түрүүшын хүн Эхэ оронойнгоо үндэр хайра шагналда хүртэһэн намтартай.

Ушарынь гэхэдэ, нэгэтэ Гармаевай командалдаг отделениинхид тагнуулда ябажа ябатараа, дайсанай пулемёдой һомон доро ороһон юм. Гармаев сэрэгшэдтээ дүтын ой руу сухарихыень захираад, тэдэнээ үхэлтэ һомонһоо аршалхын тула гансаараа үлэжэ тулалдаа. Гансал командирынь үлэбэ гэжэ сагаан финнүүд тухайлаад, тэрэниие плендэ абаха гэжэ шиидэбэ. Тэд энэ һэдэлгэһээнь ямаршье үрэ гараагүй. Гармаев мэргэлэн буудахадаа, саг зуура дайсанай арбаад сэрэгшэниие унагааһан юм. Үлөөшэдынь тэрьедэхэ баатай болоо һэн.

Эндэ байлдаануудай түгэсэхын урда тээхэнэ Гармажап Аюрович Гармаев Дээдэ-Торидоо бусажа ерээ. Хүндөөр шархатаһан байгаа бшуу. Эгээл энэ үедэ тэрээндэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ газетэнүүдтэ толилогдоо һэн. Нютагайнь, районойнь хүн зон тэрэниие үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, баяр баясхаланта энэ ушар дээдэ-торинхидой ухаан бодолые хүлгүүлһэн юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнай эхилхэтэй сасуу, Гармаев фронт мордохо хүсэлөө мэдүүлээ һэн. Тэд тэрэнэй гүйлтада арсалта үгтэбэ. Энэ үедэ сельсоведэй түрүүлэгшэ Г. Ц. Чагдуров, колхозой бухгалтер Д. Ц. Дагбаев гэгшэд ба бусадшье Эхэ ороноо хамгаалхаар мордоо. Одоол 1942 оной февраль һарада Гармаев младша лейтенантнуудай курсануудые дүүргээд, Забайкалиин пограничнa округой мэдэлдэ эльгээгдэһэн байна. Иимэ шиидхэбэри Гармаевые баясуулбагүй. Фронт ошохо гэһэн унтаршагүй эрмэлзэлынь хүсэлдэбэгүй бшуу. Тэд тэрэ уданшьегүй хилэ шадар тон хэрэгтэй байһанаа ойлгоо һэн. Оронойхилэ хуули бусаар гаталжа гарахые һэдэгшэдые, дайсадай элдэб янзын тагнуулшадые балшыса барижа элишэлдэг байһан юм.

Дайнай дүүрэһэнэй удаа, 1945 оной июлиин 16-да Гармажап Аюрович Гармаев гүрэнэй хилэ хамгаалха үедөө баатарай үхэлөөр унаа һэн.

Советскэ Союзай Герой Г. А. Гармаевай алба хэһэн хилэ сахигшадай застава 1970 оной октябриин 22-то тэрэнэй нэрээр нэрлэгдэһэн. Эндэ мүнөө залуу үетэн сэрэгэй һуралсая гаража, суута сэрэгшын алдар солые мүнхэлхөөр хүдэлмэри ябуулна. Түрэл оронойнгоо үнэн сэхэ хүбүүн — Гармажап Гармаевай газарые тэрэнэй заабаряар хамгаалжа, хилэеэ нангинаар сахижа, дайшалхы зам, алдар солото хэрэгүүд тухайнь тодорхойгоор бэшэгдэһэн очерк уншахада, сэдьхэлдэ баяр, омогорхолой мэдэрэл түрэнэ. Мүн бусадшье сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан дурсалгануудые зүрхэеэ хүдэлгэн уншамаар.

А. ГОРЯЧИЙ.

ЗАНШАЛТА ҮДЭРНҮҮД

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ зорюулжа, экономикын болон соёлой үдэрнүүд Хоринн районой предприяти, эмхи зургаанудта үнгэргэгдэһөөр. Ажахын хүгжэлтын дүнгүүд согсологдоно, ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзалганууд болоно. Мүн лэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хэгдэхэ ажал хүдэлмэриин хэмжээн тодорхойлогдожо, түрүүшын жэлэй уялга, зорилгонууд хараалагдана.

Экономикын болон соёлой үдэрнүүдэй түгэсхэлдэ дуун зэдэлжэ, шог зугаа, наадан дэлгэрнэ.

Ж. БАДМАЕВ.

МУЗЕЙ НЭЭГДЭХЭНЬ

Буряадай нэгэдмэл музейн үүсхэлээр Хяагта хотодо Түбэй Азидахи географическа нээлтэнүүдэй музей нээхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа һэн. Республикын Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Географическа бүлгэмэй түлөөлэгшэд, мүн Социалис Ажалай Герой, академик А. П. Окладников энэ үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн байна.

— Ерээдүйн музей эгээл тааруу газарта байгуулагдахань гээшэ. Монголой хилэ дээрэ мүндэлһэн Хяагта хото Росси Түбэй Ази хоёрой харилсаанда тон шухала үүргэ дүүргэһэн юм, —гэжэ академик А. П. Окладников хэлээ бэлэй.

СССР-эй Географическа бүлгэмэй президент, Науканууддай академиин гэшүүн-корреспондент А. Ф. Трешников энэ ушартай дашарамдуулан бэшэг эльгээхэдээ, Ленинградай научна хүдэлмэрилэгшэд музейн экспозицинуудые байгуулгада, экспонадуудые суглуулгада туһаламжа үзүүлхэөр бэлэн гэжэ мэдээсээ.

Шэнэ музей Воскресенскэ һүмэ соо нээгдэхэ юм. Мүнөө эндэ һэльбэн заһабарилгын, шэнэлэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. Архитектурын хүшөө боложо үлэһэн энэ һүмые итальян уран зураашад шэмэглэн гоёоһон, мэдээжэ эрдэмтэд эндэһээ аяншалгануудаа эхилһэн байха юм. Буряад орондо сүлэлгэдэ байһан декабрист Н. А. Бестужев бурханнуудай дүрэнүүдые һэльбэн шэнэлэлгэдэ хабаадаһан гэжэ түүхын баримтануудһаа мэдэхэбди.

Дунда Азидахи географическа нээлтэнүүдэй музейн үндэһэн болохо тусхай выставкэ В. А. Обручевой нэрэмжэтэ музейн залнууд соо даб дээрээ табигданхай. Мэдээжэ аяншалагшадай дүрэ зурагууд, тэдэнэй хубиин хэрэгсэлэй зүйлнүүд, бэшэмэл хүдэлмэринүүд эндэ олон. Илангаяа Г. Н. Потанина, Н. М. Пржевальский, В. А. Обручев, В. В. Сапожников, П. К. Козлов, буряад аяншалагшад И. Иринчиновэй, Г. Цыбиковэй дурасхаалда зорюулагдаһан материалнууд бии. Экспонат бүхэн доро дэлгэрэнгы тайлбарилга үгтэнхэй. Жэшээлхэдэ, эрдэмтэн Г. Ц. Цыбиковэй хубиин хэрэглэлэй зүйлнүүд харуулагдахаһаа гадна, тэрэнэй Түбэй ба Урда Түбэд руу ошоһон тухай, Түбэй Азиие шэнжэлгэдэ бодото хубита оруулһан тухайнь дэлгэрэнгыгээр хөөрэгдэнэ.

Географическа бүлгэмэй Хяагтын отделениин эрдэмтэ секретарь Александр Шульгин экскурсида ябагшадта тайлбарилга үгэдэг, түүхээр баян нютагайнгаа омогорхол суу тухай хөөрэдэг юм.

А. СУРМАЧ,
СССР-эй Географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Воскресенскэ һүмэ һэльбэн шэнэлэгдэнэ.

Авторай фото.

ЕХЭ ШҮҮБЭРИНҮҮД ТУДАА

«Спринт» наадананай 6-дахи серийн дүнгүүдэй гаргагдахада, республикымнай ажалшадан дундаһаа ехэ шүүбэринүүдтэ хүртэһэн аза талаантайшуул олон байба. Тэдэниие дурдахадаа, нэн түрүүн 7170 түхэриг сэнтэй «Москвич-4122» түхэлэй хүнгэн автомобильнуудые шүүһэн Н. М. Петров, Л. И. Цыбикова гэгшэдые нэрлэлтэй. «ИЖ-Юпитер» түхэлэй коляскатай мотоциклай эзэн болоһон Н. А. Савельев мүн лэ урма баяртай. 5100 түхэриг сэнтэй «ЗАЗ-968-А» түхэлэй өөрынгөө автомашинын рульда эрхэтэн А. С. Водопьянов һууха. Бусад олон шүүбэринүүд тушаа тогтоһоной үлүү гэжэ һанагдана.

Мүнөө үедэ «Сиринтын» 7-дохи серийн билетүүд олониитын дунда тараагдажа эхилэнхэй. Урдахи серинүүдэй дүнгүүдээр республикадамнай 3 миллион түхэритэй шүүбэринүүд хүн зондо түлэгдэһэн, нүгөөдэ 3 миллиониинь физкультура ба спортын хүдэлмэриие һайжаруулгада гаргашалагдаһан байна.

Мүн лэ үнгэрһэн жэлдэ «Спортлотогой» наадаанда хабаадагшад сооһоо аза талаантайшуул мүн лэ олон байгаа. Загарайн, Баунтын районуудта ажаһуудаг Д. Б. Тышкенов, В. М. Чекунова, Улаан-Үдэ хотын ажалшад И. Е. Карпенко, О. Машанова гэгшэд 49-һөө 6-ень, 36-һаа 5-ень гэһэн лотерейнүүдээр тус тустаа таба-табан номер таажа, ехэ шүүбэринүүдтэ хүртэжэ амжаба.

О. КОЛЫШЛЕВА.

УНШАГТЫ[…] ҺОНИРХОХО[…] БАЙХАТ

ОЛОН ЖЭЛ СОО ДУУГА[…] БАЙҺАНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

Новороссийск шадар һүү[…]шын ообтолгодо орохынь […]да тээ сэрэгэй машинын ком[…]дир Б. Гармашта сагые[…] тооложо байһан танкын […]35 жэлэй үнгэрһэнэй һү[…]лээр заһагдаба. Шанга бай[…] дайнай үедэ машиныe[…] һамна буудагдахада, танкы[…] часыень абаад, Берлин хү[…]тэр абажа ябаба. Удаань […]мог сүүгэ Бага газар тухай[…] дурасхаал болгожо, олон жи[…] соо хадагалһан байна. һа[…]хан тэрэ сэрэгэй машинынга[…] хронометрые Луцка аэро[…]портын хүдэлмэрилэгшэ […]Крыжановскиио бэлэглээ һ[…]. Тэрэ хоморой шухаг часу[…]дые суглуулжа, заһабарила[…] юм.

Бага газарта дайлалдаһан […]нэй бэлэг коллекционерэй то[…] бидахи зүйл болобо. Оро[…]урдын мэдээжэ часовщи[…] П. Бурегэй часууд, Швей[…]цариин, Италиин, Франци[…] Голландиин эртэ урдын […]терн үүдай бүтээлнүүд, Эс[…]ороной заводуудай түрүүл[…] гаргаһан часууд эдэнэй д[…]да бии.

ЯНВАРИИН ҺАРХЯАГ

«Энэ жэлдэ үбэл боло[…] юм гү, али үгы гү?» — гэж[…] Киргизэй нуга голнууд[…] ажаһуугшад багсаамжал[…] хөөрэлдэнэ. Бухэли дека[…] соо эндэ игаабари дул[…] байгаа. Январь һарын […]хада, хабарай шэнжэтэй […]лоо. Нуга голнуудта, ойн […]хойнуудта зүлгэ ногоон […]тайба, урда нютагуудай […]голнуудта жэмэстэ модод […]сэглэжэ, клумбануудта […]гүүд задарба. Урда тэ[…] үзэгдөө дуулдаагүй юумэн […]ложо, игаабари дулаан ма[…] ташалангуудаар һархяаг […]гаһан байна.

Республикын бүхы нуга г[…]нуудта хододоо дулаан байд[…] Январиин 10 гаранаар […]нормоһоо арба гаран град[…]саар дулаан байгаа. Ии[…] ушар 30 жэлэй турша […]хоёр удаа үзэгдэдэг юм […]сагай уларил шэнжэлэг[…] мэдээсэнэ.

ЯХОНТОВАЙ ШУБУУД

Сагаан кречет омог доро[…]наар толгойгоо үргэнхэ[…] Улаан тохорюун болон я[…] дүүши шубуухай мэнэ мэнэ […]дэхеэ байһан юумэдэл үзэ[…]нэ. Сорокопут-альбинос бо[…] ягаан сахали гэхэ мэтын […]морой шубууд хижуудань […]на...

Хабаровскһаа холо са[…] алдар сууда гараһан орн[…]лог В. Яхонтовай гэртэ […]шубууд «байрладаг» юм. […]дэб түрэлэй шубуудай […]зуу шахуу айбала тэрэнэй […]музейдэ табигданхай.

Тэрэ элдэб түрэлэй шуб[…]дые табяад жэлэй урда […]суглуулжа эхилээ һэн. Экс[…]оцээр Камчатка, Сахал[…] Номгон далайн аралнууд[…] ошоһон байгаа. 300 […]һайн зүйлнүүдые Москв[…] Гүрэнэй университедэй зоо[…]гическа музейдэ бэлэгл[…] В. Яхонтовай ашаар лэ […]ноймнай олон хото городу[…]та ажаһуугшад хара […]рюуе, сэнхир шаазгайе, […]бусад олон шубуудые […]шынхеэ харапан байха […]Эрдэмтэ олон тоото моно[…]финуудые, статьянуудые […]шэнхэй.

АЛТАН БОРОО

Иимэ ушар хаа-яа дай[…]дадаг: экскаваторай шан[…] үргэдхэгдэхэдэ, алтан боро[…] адхарба. Энэ ушар При[…]мүрэндэ шудхадаг Клеэ[…]жэ багахан голой адагта […]лоо. Белоруссиин мэд[…] нумизмат, түүхын эрд[…] кандидат В. Рябцевич […]нарин шэнжэлгэ хэһэн […]на. Олдоһон хашарһа м[…] XVII зуун жэлэй һүүл […]байгаа гэжэ тогтоогдобо. […]зүйл эрдэм наукын тал[…] ехэ һонирхолтой. Европын […]лон Азиин оронуудай 225 […]гэнэй тэмдэгэй дунда […]урдын Иранай ба Тур[…] хэдэн хашарһа мүнгэн о[…] Эдэнэр Белоруссиин газар[…]да дээрэ түрүүшынхеэ о[…]бо. Энэнь Бага Азиин арад[…]тай худалдаа наймаанай […]рилсаа холбоон тухай […]гомжые үргэдхэхэ байна.

ШЭНЭ ОЛДОШО

Бразилиин Минас-Жер[…]штадта 12 килограмм шэн[…]тэй мантан томо үнэтэ ш[…] шулуун — улаан турм[…] олдобо гэжэ Бразилиин «[…]бу» газетэ мэдээсэнэ. Тэр[…] үнэ сэн хэдэн миллион […]ларто юм. Энэ хадаа […]нэгэтэ дэлхэй дээрэ олд[…] эгээл томо үнэтэ шухаг […]лүүнүүдэй нэгэнииннь бо[…] гээд тоологдоно.

(ТАСС).

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ЭЛҮҮР ЭНХЭЭР, СОГТОЙ ХҮХЮУНЭЭР

Партийна органуудай хүтэлбэри доро, профсоюзай болон физкультурын эмхинүүдтэй хамта республикын комсомолой организацинууд ВЛКСМ-эй XVIII съездын шиидхэбэриие бэелүүлэн, 1980 ондо комсомолнууд болон залуушуулые физическэ талаарнь хүмүүжүүлхын тула тодорхой хүдэлмэри ябуулһан байна.

Буряад орондо «Олимпиада — гансал олимпиицүүдтэ хабаатай бэшэ» гэһэн уряа доро спортын хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байгаа. Спортые хүгжөөхэ талаар бэелүүлэгдэһэн эдэбхитэй хүдэлмэри, Олимпиадаһаа уламжалан спортын элдэб зүйлнүүдээр һонирхол, спортивна баазые бэхижүүлхэ, физкультурнигууд болон спортсменүүдые олошоруулха, эдэнэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ арга олгоһон байгаа.

Физкультурна ба спортивно-ниитын хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ талаар ВЛКСМ-эй обком комсомолой райкомуудай дунда социалис мүрысөө эмхидхээ һэн. Городой райкомуудай дундаһаа комсомолой Железнодорожно райком хоёрдохи жэлээ удаа дараалан илалта туйлаба. Октябрьска райком хоёрдохи, харин Советскэ райком гурбадахи һуурида гараа.

Хүдөөгэй комсомолой организацинууд сооһоо ВЛКСМ-эй Загарайн райком эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһан байха юм. Түнхэнэй райком — хоёрдохи, харин комсомолой Гусиноозёрско горком гурбадахи һуури эзэлбэ. ВЛКСМ-эй Хэжэнгын, Зэдын, Хоринн, Кабанскын райкомуудай түлөөлэгшэд удаадахи һууринуудта гараһан байха юм. ВЛКСМ-эй Прибайкалиин, Хурамхаанай, Яруунын райкомуудта спортивно-ниитын ба физкультурно-элүүржүүлгын хүдэлмэриин хангалтагүй һулаар табигданхай байһан ушар зүрхэ сэдьхэлыемнай ханаанагүй.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Алтан шайба», «Арһан бүмбэгэ», «Гүрэмэл бүмбэгэ», «Сагаан тэргэ», «Шэдитэ даам» клубуудай шангуудта хүртэхын түлөө мүрысөөнүүд республикын эдирхүүл болон залуушуулай дунда үргэнөөр алдаршажа байнхай.

Тиихэдэ ВЛКСМ-эй обкомой шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдаалгын барилдаагаар, боксоор, һур харбалгаар мүрысөөнүүд, комсомольско-профсоюзай хүнгэн атлетикын, санын урилдаанууд, Алдар Солын орденүүдэй дүүрэн кавалернүүдэй, Советскэ Союзай Геройнүүдэй шанда хүртэхын түлөө мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг заншалтай.

1980 ондо республикымнай эдир спортсменүүд бүхэсоюзна гурбан мүрысөөндэ хабаадалсаа. РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө хахад финалай наадануудта дүрбэ дахин хаба шадалаа туршаба. Республикымнай эдир спортсменүүдэй туйлаһан эдэ бүхы амжалтанууд юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудай, хүүгэдэй спортын һургуулинуудай багшанарай, тренернүүдэй, физическэ хүмүүжүүлгын эдэбхитэдэй ашаа ехэтэй ажал ябуулгын үрэ дүн болоно. Ургажа ябаа залуу үетэниие дүүрэн тэгшээр һургахын, энхэ элүүрээр хүмүүжүүлхын тула эдэнэр ехэ юумэ хэнэ ёшуу.

Эдир хүбүүд, басагадай дунда хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг хүнүүд манайда олон. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, Ахаһаа А. Сыренов, Селенгинск тосхонһоо А. Збавитель, Гусиноозерск хотоһоо А. Рушаков, Загарайһаа Г. Бирюков, В. Кугаткин, Улаан-Үдэһөө С. Калмыков, Л. Гармаева, Ф. Завелинский болон бусад болоно.

Туйлагдаһан амжалтануудһаа гадна, республикын комсомолой организацинуудай бэелүүлдэг спортивно-элүүржүүлгын хүдэлмэридэ дутуу дундануud үшөөл бии байһаар. ГТО-гой шэнэ комплексын нормативуудые тушааха хэрэгтэ иимэ дутагдал илангаяа дайралдана. Зарим предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ энэ шухала хэрэг ёһын тэдыдэ үнгэргэгдэдэг байха юм. Баргажанай, Яруунын, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй районуудай түлөөлэгшэд ГТО-гой олон зүйлөөр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ жэлһээ жэлдэ хабааданагүй.

Һургуулида классһаа гадуурхи спортын хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ гол анхаралаа хандуулха зэргэтэйбди. «Этигэл найдалай мүрысөөнүүд» энэ талаар бидэнэртэ ехэ арга боломжонуудые үгэнэ. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо Кабанскын дунда һургуулиин, мүн Улаан-Үдын 14-дэхи һургуулиин һурагшад бүхэсоюзна түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, амжалта туйлажа, оронойэрхим түрүү зургаан спортивна классай тоодо ороһон байна.

Гэбэшье Хэжэнгын, Улаан-Үдын, Түнхэнэй районуудта, «Этигэл найдалай мүрысөөнүүд» илангаяа хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Эдэ мүрысөөнүүд һурагшадые патриот ёһоор хүмүүжүүлхэһээ гадна, хүн бүхэниие физкультура болон спортдо хабаадуулха арга олгодог байна бшуу.

Хэрбээ спортын наадаанай зүйлнүүд тухай хэлэхэ болоо һаа, эндэ хүүгэдэй футболые һайнаар хүгжөөжэ болоно. Нёдондо жэл республикымнай эдир футболистнууд бүхэроссиин зоны мүрысөөндэ хабаадажа, урагшаа ехэ алхам хээ. Хүбүүд олоороо футбол наададаг болоо. Эдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлээ. Хүдөөгэй футболистнууд городой спортсменүүдһээ дутанагүй. Зүгөөр хоккей тушаа иимэ юумэ хэлэхын аргагүй. Бүмбэгэтэй хоккейе хүгжөөхэ һаала аргатай байгаашье һаа, ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горком, горспорткомитет, арадай гэгээрэлэй таһагууд спортын энэ зүйлые хүгжөөхын тула шиидхэхы хэмжээнүүдые абанагүй. Эгээл иимэһээ Хэжэнгын, Загарайн, Түнхэнэй, Хоринн районуудай эдир хоккеистнүүд түрүү һуури эзэлнэл.

Гэгээрэлэй министерствэдэ, республикын спорткомитетдэ зорюулжа, хэдэн һанамжа дурадхалнуудые оруулха хүсэлэнтэйб. Бүмбэгэтэй хоккейн үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байһан районуудта хүүгэдэй спортын һургуулиин отделенинүүдые нээжэ, хоккейгээр мүрысөөнүүдые олоор үнгэргэбэл, таарамжатай һайн ха гэжэ һананаб. Гадна эдир хоккеистнүүдые спортын хубсаһа хунараар, тухеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр һайса хангаха шухала.

«Совет спортсменүүд — һургуулида» гэһэн хүдэлөөн хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэнэ. Мүнөө болотор һурган хүмүүжүүлэгшэд- спортсменүүд олохон һургуулинуудта ошоогүй байһаар. Минии һанахада, багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй студентнэр энэ талаар үгээ хэлэхэ ёһотой. Тиимэһээ комсомолой райкомууд, горкомууд, комитедүүд зохихо эмхинүүдтэй хамта спортивно-ниитын, физкультурно-элүүржүүлгын хүдэлмэриин ямар байһые шэнжэлжэ, тэрэниие һайжаруулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Физкультурно-ниитын ба спортивна хүдэлмэри хадаа ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар Ленинскэ комсомолой олон янзын ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь хододоо байгаа, мүнөөшье байһаар. Тэрээндэ эдэбхитэйгээр, зохёохы ёһоор хабаадаха гээшэ комсомолец бүхэнэй, комсомолой организаци бүхэнэй гол зорилго мүн. Энээнэй гол дүнгынь юуб гэхэдэ, эдир хүбүүд, басагад энхэ элүүрээр хүмүүжүүлэгдэхэ бшуу.

С. РЕПИН,
ВЛКСМ-эй обкомой спортивна ба оборонно-ниитын хүдэлмэриин таһагые даагша.

СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд: Буряадай багшанарай институдай студентнэр, уласхоорондын классай спортын мастернууд Татьяна Позднякова, Надежда Виноградова гэгшэд нёдондо жэл ехэ амжалта туйлаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа); Т. Позднякова Н. Виноградова хоёр хөөрэлдэжэ байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

Үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ашхабад хотодо боложо дүүрэбэ.

Манай локомотив-вагон заһабарилгын заводой барилдаашад иимэ ехэ мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадаа. Тиихэдээ амжалта туйлаһан байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Командын гурбан барилдаашад Амур Сосоров, Бальчиндоржо Айсуев, Доржо Гулгенов гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаба.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр А. Сосоров Д. Гулгенов хоёр «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, һорилго бэлэдхэл хэхээр үлөөгдэһэн байна. Тиин тэдэ залуушуулай дунда февралиин 4-һөө 8 хүрэтэр Орджоникидзе хотодо болохо ВЦСПС-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха.

—Танай республикын барилдаашадые үнихэнэй һаала һайн мэдэхэб. Өөһэдын арга дүрэтэй, мэргэжэл шадабаритай спортсменүүд байһаараа шалгардаг. Буряад барилдаашахүбүүдэй манай командын бүридэлдэ бии болоһониинь һайшаалтай байна,—гэжэ «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй ахалагша тренер В. Б. Арзуманян хөөрэбэ.

Энэньшье үндэһэ баримтатай юм. Ушарынь гэхэдэ, Буряадай багшанарай институт дүүргэһэн спортын мастер Цыденжаб Гулгеновэй манай спортклубта хүдэлжэ эхилһээр оройдоол гурба һара үнгэрөө. Гэбэшье энэ богонихон саг соо манайда дүрэ буляалдалгын барилдаае хүгжөөхэ талаар түрүүшын алхам хэгдэбэ бшуу.

Б. ЖАЛСАНОВ,
ЛВРЗ-гэй спортклубай түрүүлэгшын орлогшо.

СПАРТАКИАДА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Республикын үбэлэй VII спартакиадын мүрысөөнүүд үргэлжэлһөөр. «Локомотив» бүлгэмэй конькишан спортын мастер Василий Соколовскиий бүхы дүрбэн зайда илалта туйлаба. Зүүн Сибириин технологическа институдай кафедрын ассистент Татьяна Дунаева мүн лэ дүрбэн зайда шалгараа.

Санын урилдаанууд шангa тэмсэлдэ үнгэрбэ. Буряадай багшанарай институдай студент Юрий Федоров 15 болон 30 километрэй зайда илажа, спартакиадын чемпион болоһон байха юм. Залуушуулай дундаһаа Хандагатайн леспромхозой түлөөлэгшэд аха дүүнэр Матушкинууд түрүү һууринуудые эзэлбэ.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа технологическа институдай студентка Ирина Котенкова — 10 километртэ, түмэр замай техникумэй һурагша Ирина Кудряшова табан километртэ илажа, чемпионка болоо.

Эстафетын урилдаануудта «Буревестник» бүлгэмэй санашад һайн һорилго бэлэдхэлтэй байба.

Спартакиадын тоосоогоор шайбатай хоккейгээр мүрысөөн боложо байна. ЛВРЗ-гэй команда мяханай комбинадай «Пищевигые» —10:0, Закаменскын «Металлургые» 15:1 тоотойгоор шүүбэ. Тиигэжэ эдэнэр 10 очкотой болоод, түрүү һуури эзэлжэ ябана. Северобайкальск хотын «Сибиряк» командын хоккеистнүүд долоон очкотойгоор хоёрдохи һуури эзэлнэ. Транспортын «Локомотивай» түлөөлэгшэд гурбадахи һуурида дабшана.

Б. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда «Хүдөөдэ гэр байра барилга» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Ерэхэ жэлэй баян ургасын түлөө». С. Убеевэй «Шиидхэбэри абаһан аад, хэрэг дээрэнь бэелүүлээгүй» гэһэн статья. «Совет орон: шэнэ һонин» — ТАСС-ай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан». «Ашаг үрэ ехэтэй хүдэлмэри, эрхим һайн шанар» — А. Горюновой статья. «БАМ: үдэр үдэрэй үйлэ хэрэгүүд». «Шэнэ хүгжэлтын эхин дээрэ» — С. Бухаевай очеркын үргэлжэлэл.

Гурбадахи хуудаһанда «Олтеницын верфьнүүдтэ» — В. Клименкын статья (ТАСС). «Социалис оронуудта». «Харилсаа холбооной замаар» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Би-би-сито гэхэ гү, али радиогоор номногшотой уулзалга» — АПН-эй материал. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбариһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Түүхын мартагдашагүй үе» — А. Куртигай статья. «Булад замуудай ажалшадай хүндэлэлдэ» — Н. Косенковагай статья. «Хурамшада болоһон уулзалга» — С. Тюлюкинэй корреспонденци.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» январиин 31-дэ үнгэргэгдэһэн 5-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень таахa»: 7 — классическа барилдаан, 13—хадын-санын спорт, 14 — академическэ һэлюурдэлгэ, 21 — тамаралга, 30 — хүндэ атлетикэ, 47— туризм.

36-һаа 5-ень таахa»: 7 — классическа барилдаан, 20 — далбагата спорт, 23 — санаар һүрэлгэ ба хоёр зүйлэй мүрысөөн. 27— һур харбалга, 28 — мэргэн буудалга.

(ТАСС).

САГААН УЛАРИЛ

Сэлмэжэ, бурхэжэ байха, хойто районуудта, Байгал шадарай нютагуудта багахаһаар саһан орохо. Баруунхойноһоо секундын 5 — 10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 7 — 12 градус, зарим нютагуудта 20 градус хүрэтэр хүйтэрхэ.

Улаан-Үдэдэ сэлмэлгэтэй, бурхэлгэтэй байха, ниигнойтон орохогүй. Баруунхойноһоо секундын 5 — 10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — Үхибүүдтэ. «Дүрбэн нүхэдэй ушарта ябадалнууд», «Димкын эрэ тахяахан», «Димка ууралба». «Ральф, сайн!» — телефильмнүүд. 11.30— «Мэдэжэ аад. юрэ бусын юумэн». 12.35 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.45 — Узбегэй ССР-эй телевидениин баримтата фильмүүд.

Улаан-Үдэ. 16.45 — «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» (буряадаар). 17.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 17.30 — «Ород хэлэн». 18.00 — «Харюусагты, горнистнар!». 18.30 —Шри-Ланкагай национальна һайндэртэ — Бэеэ даанхай байдалай үдэртэ. Шри-Ланкагай дуун ба хатарай национальна ансамблиин концерт. 19.00 — «Манай сэсэрлиг». 19.30 — «КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтая!» Пензенскэ областиин «Кевдинский» совхозой директор, КПСС-эй XXVI съездын делегат В. Н. Сорокин тухай очерк. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.05—СССР-эй арадай артист Ю. Гуляевай концерт. 21.05 — Л. И. Брежневэй номоор найруулагдаһан «Шэнэ газар» гэжэ олон серитэй баримтата фильм (5-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Хүгжэмэй ажабайдал»—тележурнал. 23.50 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Крылья Советов». Забһартань—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 16.45 — «Мэдэ ба шада» — эдир уран гартанда зорюулагдаһан дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 17.30 —«Звездочка»—киноальманах. 18.30 — «Агитаторнууд болон политинформаторнуудта туһаламжа». 18.50 — Соносхолнууд. 19.00 — «Право на любовь» — уран һайхаһай фильм. 20.25—«Е. Беляев дуулана»—фильм-концерт.

Редактор **Р. Б. ГАРМАЕВ.**

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Госу[…]ственного комитета Бурятской АССР […]делам издательств полиграфии и к[…]ной торговли.
Н-03318. Заказ № 29. Индекс […]